

**Agronomická
fakulta**

**Mendelova
univerzita
v Brně**

**Šetření aktuálního stavu ekologického zemědělství
a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji**

Diplomová práce

Vedoucí práce:

Ing. Tamara Dryšlová, Ph.D.

Vypracovala:

Bc. Kateřina Borovanová

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: **Šetření aktuálního stavu ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji** vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne: 27. 4. 2017

.....
podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé diplomové práce Ing. Tamaře Dryšlové, Ph.D. za veškerou pomoc a podporu, kterou mi poskytla během vypracování této diplomové práce.

ABSTRAKT

Diplomová práce s názvem „Šetření aktuálního stavu ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji“ se zabývá současným stavem ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji, typickými činnostmi a produkty Jihomoravského kraje a dostupností čerstvého sortimentu bioproduktů v lokalitě Brno – město. V první části jsou charakterizovány principy ekologické produkce a výroby biopotravin a systém značení a certifikace biopotravin. Dále je uvedena charakteristika Jihomoravského kraje, jeho podmínky pro zemědělskou produkci a současný stav ekologické produkce a výroby biopotravin v ČR. V experimentální části práce bylo zjištěno, že typickou činností Jihomoravského kraje je produkce bio vína. Dostupnost čerstvého sortimentu bioproduktů v lokalitě Brno – město je dostatečná, o čemž značí prodejní místa popsaná v diplomové práci a výsledky dotazníkového šetření.

Klíčová slova: ekologické zemědělství, biopotraviny, Jihomoravský kraj, bio víno, čerstvý sortiment bioproduktů

ABSTRACT

The diploma thesis „Survey on the current state of organic farming and organic food production in the South Moravian region“ deals with the current state of organic farming and organic food production in the South Moravian region, typical activities and products of the South Moravian region and the availability of a fresh assortment of organic products in Brno. The first part characterizes the principles of organic production and production of organic food and the system of labelling and certification of organic food. Then it is described characteristic of the South Moravian region, its conditions for agricultural production and the current state of organic production and production of organic food in the Czech Republic. In the experimental part of the thesis was found out that the typical activity of the South Moravian Region is the production of organic wine. The availability of a fresh assortment of organic products in Brno is sufficient as shows selling places described in the thesis and the results of the questionnaire survey.

Key words: organic farming, organic food, South Moravian region, organic wine, fresh assortment of organic products

Obsah

1	ÚVOD	8
2	CÍL PRÁCE	9
3	LITERÁRNÍ PŘEHLED	10
3.1	EKOLOGICKÁ PRODUKCE	10
3.1.1	<i>Charakteristika a význam EZ</i>	10
3.1.2	<i>Současnost ekologického zemědělství v ČR</i>	11
3.1.3	<i>Zásady rostlinné produkce v EZ</i>	12
3.1.4	<i>Zásady živočišné produkce v EZ</i>	13
3.2	VÝROBA BIOPOTRAVIN	15
3.2.1	<i>Základní definice</i>	15
3.2.2	<i>Principy výroby biopotravin</i>	16
3.2.3	<i>Systém kontroly a certifikace</i>	17
3.2.4	<i>Označování biopotravin</i>	19
3.3	CHARAKTERISTIKA JIHMORAVSKÉHO KRAJE	21
3.3.1	<i>Zemědělství</i>	22
3.3.2	<i>Výrobní oblasti Jihomoravského kraje</i>	23
3.3.3	<i>Chov hospodářských zvířat</i>	23
3.3.4	<i>Postavení Jihomoravského kraje v ČR ve vybraných ukazatelích v roce 2015</i> 24	
3.3.5	<i>Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2000-2015</i>	25
3.3.6	<i>Současný stav ekologické produkce v ČR</i>	26
3.4	SOUČASNÝ STAV VÝROBY BIOPOTRAVIN V ČR	30
3.4.1	<i>Počet výrobců biopotravin</i>	30
3.4.2	<i>Nejčastější činnosti a kategorie biopotravin</i>	30
3.4.3	<i>Prodej biopotravin</i>	31
4	MATERIÁL A METODY ZPRACOVÁNÍ	32
4.1	ZPRACOVANÝ STAV EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A VÝROBY BIOPOTRAVIN V JIHMORAVSKÉM KRAJI	32
4.1.1	<i>Stav EZ a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji (materiál)</i>	32
4.1.2	<i>Stav EZ a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji (metody)</i>	32
4.2	ZPRACOVANÉ TYPICKÉ PRODUKTY JIHMORAVSKÉHO KRAJE	32
4.2.1	<i>Typické produkty Jihomoravského kraje (materiál)</i>	32
4.2.2	<i>Typické produkty Jihomoravského kraje (metody)</i>	32
4.3	ZPRACOVANÁ DOSTUPNOST „ČERSTVÉHO“ SORTIMENTU BIOPRODUKTŮ V LOKALITĚ BRNO-MĚSTO	33
4.3.1	<i>Dostupnost „čerstvého“ sortimentu bioproduktů v lokalitě Brno-město (materiál)</i>	33

4.3.2	<i>Dostupnost „čerstvého“ sortimentu bioproduktů v lokalitě Brno-město (metody).....</i>	33
4.4	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	33
4.4.1	<i>Dotazníkové šetření (materiál)</i>	33
4.4.2	<i>Dotazníkové šetření (metody)</i>	34
5	VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUZE.....	35
5.1	STAV EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A VÝROBY BIOPOTRAVIN V JIHMORAVSKÉM KRAJI 35	
5.1.1	<i>Celkový stav EZ a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji.....</i>	35
5.2	TYPICKÉ PRODUKTY JIHMORAVSKÉHO KRAJE.....	39
5.2.1	<i>Biovíno</i>	39
5.3	DOSTUPNOST ČERSTVÉHO SORTIMENTU BIOPRODUKTŮ V LOKALITĚ BRNO – MĚSTO	44
5.3.1	<i>Bio bedýnky</i>	45
5.3.2	<i>Prodejny zdravé výživy</i>	49
5.3.3	<i>Obchodní řetězce</i>	52
5.3.4	<i>Ostatní.....</i>	56
5.4	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	59
6	DISKUZE	68
6.1	AKTUÁLNÍ STAV EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A VÝROBY BIOPOTRAVIN A TYPICKÉ ČINNOSTI V JIHMORAVSKÉM KRAJI	68
6.2	DOSTUPNOST ČERSTVÉHO SORTIMENTU BIOPRODUKTŮ	69
6.3	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	71
7	ZÁVĚR	73
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	75
9	SEZNAM OBRÁZKŮ	79
10	SEZNAM TABULEK.....	80
	PŘÍLOHY	

1 ÚVOD

Ekologické zemědělství a výroba biopotravin je stále více aktuálním tématem. Dnešní společnost se stále častěji zabývá otázkou zdraví a ochrany životního prostředí. Čím dál tím více lidí se snaží dodržovat zásady zdravého životního stylu, s nímž je spojeno především zdravé stravování. Díky této skutečnosti stoupá poptávka po kvalitnějších potravinách.

Ekologické zemědělství je šetrný způsob hospodaření, který se snaží co nejméně zatěžovat životní prostředí. Nejdůležitější při celé ekologické produkci je pro zemědělce zdravá půda. Aby mohli ekozemědělci produkovat kvalitní produkty musí o půdu pečovat, a to především dodržováním pestrých osevních postupů, kterými se snaží regulovat plevele a škůdce a používáním organických hnojiv, které zlepšují půdu a v mnoha případech zabraňují půdní erozi.

Produktem ekologického zemědělství jsou bioprodukty a biopotraviny, které se většinou vyznačují vyšší kvalitou v mnoha ohledech. Biopotraviny obsahují více nutričně hodnotných látek, a naopak méně nežádoucích látek, jako jsou například dusičnany a rezidua pesticidů.

Velmi populárním produktem jsou v současné době tzv. bio vína, tedy vína vyráběná v ekologické produkci. Stále více vinařů na Jižní Moravě se přiklání k šetrnějšímu pěstování vinné révy a také šetrné výrobě vína. Při výrobě bio vín jsou dodržovány šetrné postupy jak při pěstování vinné révy, tak i při jejím následném zpracování. Bio vína tak neobsahují žádné syntetické přísady a rezidua pesticidů. Jedním z důvodů, proč čeští vinaři produkují bio vína je také konkurence, která vinaře vystavuje velkému tlaku, ale také levnější vína, která se dováží ze zahraničí. Řešením je tedy vyrábět velmi kvalitní vína s přívlastkem, která s logem BIO mají větší šanci uspět na trhu. Sortiment bio vín se stále rozšiřuje a spotřebitel si tak může vybrat z velmi pestré nabídky.

Problematika ekologického zemědělství a biopotravin je mi velmi blízká jak ve studijním, tak i osobním životě. Zpracování této diplomové práce pro mě tedy bylo velkým přínosem.

2 CÍL PRÁCE

Cílem diplomové práce bylo:

- 1) V literární části charakterizovat principy ekologické produkce a výroby biopotravin. Dále se zaměřit na charakteristiku Jihomoravského kraje a podmínek pro zemědělskou produkci a popsat celkový stav ekologické produkce a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji.

- 2) V experimentální části analyzovat stav ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji; zmapovat typické produkty Jihomoravského kraje a představit několik vybraných subjektů. Dále se zaměřit na lokalitu Brno-město a zmapovat dostupnost čerstvého sortimentu bioproduktů a v návaznosti na toto šetření zpracovat dotazníkové šetření o povědomí a spokojenosti dostupnosti tohoto sortimentu.

3 LITERÁRNÍ PŘEHLED

3.1 Ekologická produkce

3.1.1 Charakteristika a význam EZ

Dle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, je ekologické zemědělství definováno jako „*zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky. Stanovuje omezení či zákazy používání látek a postupu, které zatěžují, znečišťují nebo zamořují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování hospodářských zvířat*“.

Ekologické zemědělství klade také velký důraz na šetrné zpracovatelské postupy při výrobě potravin a vylučuje použití chemických či jiných syntetických látek. Celý proces ekologické produkce je přísně kontrolován.

V současné době jsou v ekologickém zemědělství vytyčeny tyto cíle (DVORSKÝ a URBAN, 2014):

- Udržovat a zlepšovat úrodnost půdy
- Produkovat kvalitní potraviny a krmiva
- Využívat místní zdroje a minimalizovat ztráty
- Pracovat v co nejvíce uzavřených cyklech koloběhu látek
- Neznečišťovat životní prostředí zemědělskou činností
- Vytvořit hospodářským zvířatům podmínky, které odpovídají jejich fyziologickým a etologickým potřebám a humánním a etickým zásadám
- Uchovávat přírodní ekosystémy v krajině, chránit přírodu a její diverzitu
- Vytvářet pracovní místa a tím udržovat osídlení venkova

Velmi důležitou roli má v ekologickém zemědělství také půda. Péče o ni je tedy velmi důležitým prvkem ekologické produkce. K zachování a zlepšení stavu půdy vede několik metod. V první řadě je velmi podstatné určit pestrý osevní postup, za účelem regulace plevelů a škůdců. Co se týče hnojiv, jsou povolena pouze hnojiva organická, která zlepšují strukturu půdy a jsou prevencí před půdní erozí. Je také potřebné poskytnout půdě čas na

zotavení a zamezení ztráty živin. Toho se nejlíp docílí zajištěním dostatečných ploch pastvin pro pastvu zvířat.

3.1.2 Současnost ekologického zemědělství v ČR

Ekologické zemědělství v České republice existuje už více než 20 let. Postupem času došlo ke sjednocení evropské legislativy pro ekologické zemědělství a biopotraviny.

Dle zkušeností českých ekozemědělců, nejsou půdy bez chemického hnojení ochuzeny a nemají ani malé výnosy. Naopak se díky statkovému hnojení, používání zeleného hnojení a meziplodin úrodnost půdy zlepšila a výnosy se stabilizovaly (DVORSKÝ a URBAN, 2014).

Ekologicky obhospodařované půdy se velmi často vyznačují vyšším obsahem organické hmoty a vyšší biologickou aktivitou. Změny v půdním prostředí však nenastanou hned. Je třeba si uvědomit, že při přechodu na ekologické zemědělství se tyto změny projeví zhruba až za 8-10 let (URBAN a ŠARAPATKA, 2006).

Problémem však stále je regulace plevelů na orné půdě, která bývá častým důvodem k ukončení ekologické činnosti. Další hrozbou pro ekologickou produkci jsou choroby a škůdci. V posledních dvaceti letech byl však v oblasti ochrany rostlin zaznamenán velký pokrok. Je registrováno více preparátů biologické ochrany a přípravků na ochranu rostlin, i když ne všechny jsou povolené v České republice. Pokrok byl také zaznamenán ve šlechtění na rezistenci proti chorobám.

Chovy hospodářských zvířat v ekologickém režimu se v současné době nezaměřují už jen na chovy krav bez tržní produkce mléka. Na velmi dobré úrovni jsou chovány například i dojnice a prasata.

V oblasti rostlinné produkce se v současnosti čeští ekozemědělci zaměřují na produkci obilovin, brambor, luskovin a dalších tržních plodin.

Hnací silou ekologického zemědělství stále zůstávají dotace, vyplácené v rámci agro-environmentálních opatření. Ekologičtí zemědělci mají nárok, tak jako každý registrovaný zemědělský subjekt na přímé platby (SAPS) a národní doplňkové platby

TOP UP. Podmínkami vyplácení těchto dotací je dodržování pravidel Cross – Compliance a podřízení se kontrole podmíněnosti, které koordinuje MZe ČR. Dále také ekologické zemědělství žene dopředu zájem obchodníků o české bio suroviny a v neposlední řadě rozvoj domácího trhu s biopotravinami (DVORSKÝ a URBAN, 2014).

Zemědělství se už nehodnotí pouze podle produkce potravin, ale má mnoho dalších nezastupitelných funkcí. Ekologické zemědělství se se svými principy nejvíce blíží tomuto modelu multifunkčního zemědělství. Mezi hlavní pozitiva ekologického zemědělství patří ochrana životního prostředí a biodiverzity. Z tohoto důvodu je ekologické zemědělství vhodné pro obhospodařování zvláště chráněných oblastí jako jsou například CHKO. Mezi další pozitiva patří ochrana zdrojů podzemních vod a také úspora energie a neobnovitelných zdrojů.

Ekologické zemědělství se také snaží snížit nadprodukcí potravin, ke které v současné době ve světě dochází stále častěji. Velmi důležitým pozitivem ekologické produkce je snaha o zlepšení kvality potravin a zdravotního stavu populace. V neposlední řadě lze také jako pozitivum označit udržení přírodního rázu krajiny a stability osídlení, což velmi napomáhá obnově venkova (URBAN a ŠARAPATKA, 2006).

3.1.3 Zásady rostlinné produkce v EZ

Dle předpisů ekologického zemědělství má ekologická rostlinná produkce několik zásad, podle kterých se řídí.

- Zpracování půdy musí být prováděno tak, aby zachovávalo a zvyšovalo obsah humusu v půdě a také musí být zachována a zlepšována půdní stabilita a biologická diverzita.
- Úrodnost půdy a zásobování živinami je zajištěno především využíváním zeleného hnojení, meziplodin, podsevů a víceletými osevními postupy.
- Struktura plodin musí umožnit střídání plodin mělce kořenících s plodinami hluboce kořenícími.
- Volit by se měli zejména odrůdy, které odpovídají podmínkám stanoviště a jsou tolerantní vůči škodlivým činitelům.

- Erozi půdy musí zabránit osevní postup.
- Všechna doplňková hnojiva a přípravky na ochranu rostlin musí být vyjmenovány v přílohách Nařízení komise č. 889/2008, kde je napsáno, zda jsou tyto přípravky v EZ povoleny.
- V ekologické rostlinné produkci jsou zakázána minerální dusíkatá hnojiva, a to z toho důvodu, že dusík lze poutat ze vzduchu pomocí luskovin a jetelovin.
- Dobrý zdravotní stav rostlin se udržuje hlavně pomocí preventivních a kultivačních metod, ale pokud je to potřeba, existují přípravky, které se v ekologickém zemědělství používat mohou a jsou vyjmenovány v příloze Nařízení komise č. 889/2008.
- Regulace plevelů se provádí osevním postupem, mechanicky nebo termicky, nikoliv herbicidy.
- Používané osivo i sadba musí být namnoženo ekologicky.

3.1.4 Zásady živočišné produkce v EZ

Nejdůležitějším bodem v chovu zvířat je welfare neboli životní pohoda, která má mnoho definic. Jednou z ní je například: „Životní pohoda zvířat je stav naplnění všech materiálních a nemateriálních podmínek, které jsou předpokladem zdraví organismu, kdy je zvíře v souladu se svým životním prostředím.“

K dosažení welfare v chovu zvířat, musí být vytvořeny takové podmínky, které odpovídají požadavkům stanoveným Britskou radou pro ochranu hospodářských zvířat (FAWC), která v roce 1993 novelizovala ř svobod do následující podoby:

- 1) Svoboda od hladu a žízně – zajistit zvířatům přístup k čerstvé vodě a krmivu, které jim zaručí plné zdraví a tělesnou zdatnost
- 2) Svoboda od nepohodlí – poskytnout zvířatům místo k odpočinku a úkrytu
- 3) Svoboda od bolesti, zranění a onemocnění – zamezit nemocem správnou prevencí, diagnózou a léčením
- 4) Svoboda od strachu a stresu – zacházet se zvířaty tak, aby bylo vyloučeno psychické strádání

- 5) Svoboda projevit přirozené chování – poskytnout zvířatům vhodné prostředí a společnost zvířat téhož druhu

Absolutní dosažení všech pěti svobod je však nereálné a někdy i vzájemně neslučitelné (URBAN a ŠARAPATKA, 2006).

Ekologická živočišná produkce má dále také několik principů a zásad, které je nutné dodržovat, aby bylo dosaženo cílů ekologického zemědělství. Tyto zásady se týkají již zmiňovaného welfare.

- Nelze provozovat ekologický chov zvířat bez přímé vazby na půdu.
- Způsoby, jakými jsou ustájena hospodářská zvířata musí odpovídat fyziologickým a etologickým potřebám zvířat.
- Technologie a technika chovu musí odpovídat požadavku udržení dobrého zdraví a dlouhověkosti chovaných zvířat.
- Dodržovat pohodu hospodářských zvířat.
- Zajistit krmnou dávku, odpovídající fyziologickým potřebám zvířat a jejich užitkovosti.
- Podstatnou část sušiny krmné dávky zajistit krmivy, pocházejícími z ekologického zemědělství.
- Je zakázáno kupírování, zkracování zobáků a jakékoliv jiné tělesné poškozování.
- Nejsou povoleny krmné přípravky typu stimulantů, zchutňovačů krmiv syntetického původu, syntetické konzervační a ochranné přípravky, zkrmování močoviny a preventivní aplikace léčiv.
- Povoleno je použití zchutňujících, vitaminových a minerálních přísad přírodního původu.
- Není povoleno také používání syntetických léčiv, stimulantů a hormonálních látek.
- Drůbež nesmí být chována v klecích.
- Pro prasata musí být realizovány výběhy, aby mohli dostatečně rýt.

(URBAN a ŠARAPATKA, 2006)

Co se týče porážky chovaných zvířat, ekologické zemědělství dává přednost porážce přímo na farmě, aby minimalizoval další přepravu. Pokud to není možné, musí být se zvířaty zacházeno při přepravě co nejšetrněji, bez použití elektrické stimulace a uklidňujících látek. Zvíře musí mít k dispozici také dostatek vody a krmivo. Samotné místo, kde dochází k porážce musí být vyčleněno pouze pro porážku ekologicky chovaných zvířat nebo musí být porážka alespoň časově oddělena (KOTĚRA, 2011).

3.2 VÝROBA BIOPOTRAVIN

3.2.1 Základní definice

3.2.1.1 Bioprodukt

Biopotravina je výrobek, jehož výchozí surovinou jsou bioprodukty. Dle zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství se jako bioprodukt označuje „*surovina rostlinného nebo živočišného původu pocházející z ekofarmy, nebo hospodářské zvíře získané v ekologickém zemědělství podle předpisů Evropských společenství*“.

Bioprodukt tedy označuje suroviny, určené k výrobě biopotravin, krmiv, osiva, sadby a dalších ekologických výrobků, na které bylo vydáno osvědčení o původu bioproduktu. Jako bioprodukty můžeme označit například obiloviny, luskoviny, olejniny, přadné a aromatické rostliny, zeleninu, ovoce, ale také živá zvířata, syrové mléko nebo vejce. Bioprodukt je surovina ekologického původu, na kterou je vystaven platný certifikát. Tím lze certifikovat nejenom suroviny pro výrobu biopotravin, ale také zástavová zvířata, chovná zvířata nebo nezpracované suroviny pro nepotravinářské využití (KEZ, 2015).

3.2.1.2 Biopotravina

Zákon č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství definuje: „*Biopotravinu jako potravinu vyrobenou za podmínek uvedených v zákoně a předpisech Evropských společenství, splňující požadavky na jakost a zdravotní nezávadnost stanovené zvláštními právními předpisy.*“

Biopotraviny mají celou řadu přínosů. Jako první můžeme jmenovat například nutriční kvalitu. Z tohoto hlediska jsou biopotraviny výjimečné, jelikož obsahují vyšší hladiny sekundárních rostlinných složek a vitamínu C. Velkou výhodou mají biopotraviny, co se týká nežádoucích látek, jelikož neobsahují dusičnany a rezidua pesticidů.

Dalším pozitivem je vyšší požitek při konzumaci biopotravin. Bio ovoce a bio zelenina mívají zpravidla vyšší senzoričnou kvalitu

Optimalizace technologické vhodnosti se bezesporu řadí mezi přínosy biopotravin, jelikož biopotraviny vykazují lepší vlastnosti při skladování.

Velmi důležitým pozitivem je šetrné zpracování, které je přirozené a zachovává původní kvalitu surovin.

V neposlední řadě je jako přínos označována také udržitelnější kvalita produkce. Ekologické zemědělství je z environmentálního hlediska velmi prospěšné, a to například pro biologickou rozmanitost, rozmanitost krajiny, půdu, vodu, klima, ovzduší, ale také třeba pro spotřebu energie (VALEŠKA, 2008).

3.2.2 Principy výroby biopotravin

Výrobu biopotravin upravuje zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a změně a doplnění některých souvisejících zákonů, tak jak je tomu i u klasických potravin a nově také dle nařízení rady a nařízení komise (ŠÁNOVÁ, 2006).

Jako výrobu biopotravin označujeme úkony jako čištění, třídění, upravování až po zpracování bioproduktů. V celém procesu výroby biopotravin je však kladen velký důraz na využívání šetrnějších postupů, tak aby nedocházelo k nežádoucím změnám a to fyzikálním, chemickým či biologickým (ŠÁNOVÁ, 2006).

Při výrobě biopotravin se uplatňuje několik zásad a to:

- Energetická úspornost.
- Šetrnost při zacházení se všemi zdroji a minimalizování odpadů.
- Neznečišťování životního prostředí.
- Zákaz používání chemických aditiv a jiných syntetických látek.
- Minimalizace jakýchkoliv nežádoucích reziduí v biopotravinách.

- Používání již vyzkoušeného technického zařízení a osvědčených metod.

Tyto zásady se dodržují především k zachování biologické a nutriční hodnoty biopotravin. Dále musí existovat průkazně doložitelný původ zemědělských surovin, které musí pocházet z ekologického zemědělství (BOROVANOVÁ, 2015).

Mezi zakázané operace během výroby biopotravin, patří takové úkony, které nejsou v souladu s přirozenými postupy. Patří mezi ně bělení, nakládání s použitím chemikálií, hydrogenace, uzení s použitím zakázaných chemikálií, ozařování a mikrovlnný ohřev. V rámci výroby biopotravin také není povoleno používat syntetická barviva, konzervační látky, ochucovadla, umělá sladidla, oxid siřičitý (s výjimkou zpracování vína) a ostatní syntetická aditiva (ŠÁNOVÁ, 2006).

Důležitou částí výroby biopotravin je také dokumentace celého procesu. Zapisovat se musí jak informace o surovinách před vstupem do výroby, tak informace o surovinách po výstupu z výroby. Díky této dokumentaci je potom snazší dohledat původ i vlastnosti produktů ekologického zemědělství (MOUDRÝ a PRUGAR, 2002).

Skladování a přepravování bioproduktů a biopotravin musí být prováděno odděleně od jiných surovin a potravin a za podmínek, které umožňují uchování jejich jakosti. Přeprava je povolena pouze ve vhodných obalech, které brání změně obsahu. Skladovací prostory pak musí být ošetřeny pouze přípravky schválenými pro ekologické zemědělství a výrobu biopotravin (ČERVENKA a KOVÁŘOVÁ, 2005).

3.2.3 Systém kontroly a certifikace

Zásady bioprodukce se řídí podle zákona č. 242/2000 Sb. a velmi důležitou součástí je také systém kontroly a certifikace, který spočívá v kontrole správnosti ekologického hospodaření a udělování značky BIO (FORŠT, 2007).

Nad dodržováním zákona 242/2000 Sb., a předpisů Evropské unie vykonává ministerstvo zemědělství. Na základě výběrového řízení uzavírá ministerstvo smlouvu s vybraným kontrolním orgánem. Na základě této smlouvy je pak daný kontrolní orgán oprávněn vykonávat kontroly a vydávat osvědčení o původu bioproduktů a biopotravin. Kontrolní orgán provádí kontrolu žadatelů, ekologických podnikatelů, výrobců nebo dodavatelů

ekologických krmiv a dodavatelů ekologického rozmnožovacího materiálu. Osoby provádějící tuto kontrolu musí splňovat několik požadavků a to: dosáhnout alespoň úplného středního odborného vzdělání v oboru zemědělství a lesní hospodářství nebo veterinární věd a k tomu mít nejméně 5 let odbornou praxi nebo dosáhnout vysokoškolského vzdělání v oboru a mít k tomu nejméně 1 rok odborné praxe.

Všichni ekologičtí podnikatelé musí mít s některým kontrolním subjektem uzavřenou platnou smlouvu. V současnosti vykonávají kontrolu a certifikaci čtyři soukromé kontrolní subjekty a jeden státní kontrolní orgán. Jako státní kontrolní orgán je ministerstvem zemědělství pověřen Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

Soukromé subjekty, které jsou pověřeny kontrolou a certifikací jsou: KEZ o.p.s., ABCERT AG, BIOKONT CZ, s.r.o. a Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r.o. (Právní předpisy 2015).

KEZ o.p.s. je uváděna jako první česká akreditovaná kontrolní a certifikační organizace. Jejím úkolem je provádět odbornou nezávislou kontrolu v ekologickém zemědělství. Tato organizace existuje již od roku 1999, kdy byla založena Svazem producentů a zpracovatelů biopotravin PRO-BIO. Velkou výhodou této organizace je, že je v současné době jedinou certifikovanou organizací s mezinárodně platnou akreditací Českého institutu v oblasti přírodní kosmetiky a biokosmetiky. Výrobky kontrolované organizací KEZ nesou na obalu kódové označení: CZ-BIO-001 (KEZ, 2009).

Společnost ABCERT AG vznikla v Německu, kde se řadí k jedněm z prvních organizací vykonávajících kontrolu ekologického hospodaření a bioprodukce. V České republice byla založena až v roce 2006. Další pobočku má například ještě v Itálii. Hlavní funkcí této organizace je kontrola dodržování všech legislativních předpisů i soukromoprávních standardů jak při produkci a zpracování biopotravin a krmných směsí, tak i při jejich obchodování a dovozu. Na obalu výrobků je tato organizace značena kódem: CZ-BIO-002 (ABCERT, 2012).

Společnost BIOKONT byla založena v roce 2005 po splnění všech podmínek akreditace pro samostatný inspekční a certifikační orgán v ekologickém zemědělství. Kontrolu, inspekci a certifikaci BIO provádí na celém území České a Slovenské republiky. Nově také od 1. ledna 2015 provádí kontrolu a certifikaci podle standardu BIO ISSUE. Tato

společnost jako jediná kontrolní organizace ekologického zemědělství v České republice plní „tzv. etický kodex akreditovaných osob u Českého institutu pro akreditaci v Praze. Číselný kód BOKONTU na výrobcích je: CZ-BIO-003 (BOKONT, 2014).

V roce 2013 podepsala smlouvu s ministerstvem zemědělství také společnost BUREAU VERITAS a stala se tak čtvrtým soukromým kontrolním subjektem pro ekologické zemědělství. Tato společnost je součástí mezinárodní skupiny BUREAU VERITAS, která je lídrem celosvětového certifikačního a inspekčního trhu. Výhodou jsou mezinárodní zkušenosti v oblasti certifikace bioproduktů, biopotravin a ekologického zemědělství v zemích jako například: Francie, Švýcarsko, Německo, Velká Británie a Slovinsko. Produkty certifikované touto kontrolní organizací nesou číselný kód: CZ-BIO-004 (BUREAUVERITAS, 2016).

3.2.4 Označování biopotravin

Označování ekologických produktů se řídí podle nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů. Na obalu musí být také od roku 2010 označeno i místo produkce zemědělských surovin, z kterých se výsledný produkt skládá. Dalším označením na obalu je číselný kód již zmíněných kontrolních organizací, podle kterého je možné si na stránkách dané organizace zjistit, jestli výrobek opravdu prošel kontrolou a skutečně tak splnil zákonné podmínky pro ekologickou produkci.

V České republice platí podle ustanovení zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství povinné označování produktů pocházejících z ekologického zemědělství. Národním grafickým znakem je tzv. biozera. Toto logo dále obsahuje nápis „Produkt ekologického zemědělství“ a číslo kontrolní organizace. Podoba grafického znaku je dána vyhláškou č. 16/2006 Sb. a od roku 2005 je tento znak převeden do vlastnictví státu a jeho používání bylo upraveno novelou zákona č. 242/2000 Sb. Výrobek označený tímto logem, musí obsahovat minimálně 95 % složek pocházejících z ekologického zemědělství.

Obr. 1 *Grafický znak pro označení bioproduktů a biopotravin v České republice*
(Ministerstvo zemědělství, 2017)

Biopotraviny vyrobené v České republice se musí označovat jak národním logem, tak i logem evropským. Logo Evropské unie pro ekologickou produkci musejí používat všichni výrobci biopotravin od 1. července 2010. Grafický znak loga je definován v nařízení Rady 834/2008 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91. Biopotraviny, které jsou dováženy do Evropské unie ze třetích zemí, mají toto logo dobrovolné.

Obr. 2 *Grafický znak Evropské unie pro ekologickou produkci*
(Ministerstvo zemědělství, 2017)

3.3 Charakteristika Jihomoravského kraje

Jihomoravský kraj se se svou rozlohou 719 506 ha a počtem obyvatel 1 175 tisíc řadí v České republice na čtvrté místo. Je rozdělen do sedmi okresů: Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo. Jihomoravský kraj je tvořen 673 obcemi, které se soustřeďují do 34 obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a do je dále do 21 obvodů obcí s rozšířenou působností. Správním centrem Jihomoravského kraje je město Brno, druhé největší město ČR.

Přírodní podmínky v tomto kraji jsou velmi různorodé a obecně je můžeme rozdělit do čtyř krajinných typů:

- 1) Severní část kraje-zde se nachází Moravský kras s velkými jeskynnými komplexy a také známá propast Macocha. Na tomto území je mnoho chráněných lokalit.
- 2) Jižní část kraje-tato oblast je z velké části rovinná a najdeme na ní především pole, louky a vinice. Charakteristické je pro toto území také velké množství vodních ploch, kde hnízdí vodní ptactvo. Nejznámějším místem jižní části kraje je bezesporu Pálava a Lednicko-valtický areál.
- 3) Východní část kraje-v této části se nacházejí Bílé Karpaty, které patří k nejcennějším přírodním oblastem v Evropě.
- 4) Okolí Brna-krajinu v této části kraje sice ovlivňuje městská aglomerace, ale i přesto patří k nejkrásnějším v republice.

Jihomoravský kraj se může pyšnit dvěma místy, která jsou zapsána do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO a to Lednicko-valtický areál a vila Tugendhat v Brně.

Počet obyvatel v Jihomoravském kraji tvoří se svými 1 175 025 obyvateli 11,1 % z celkového počtu obyvatel ČR. Během roku se počet obyvatel zvýšil o 2 172 osob. Skoro třetina obyvatel kraje žila v krajském městě. Na zvýšení počtu obyvatel v roce 2015 mělo vliv stěhování a přirozený přírůstek obyvatel. Nejvyšší přírůstky v rozmezí let 2010-2015 byly v okolí Brna, a to především ve Šlapanicích, Židlochovicích, Slavkově u Brna, Pohořelicích a v Kuřimi.

Kvalita ovzduší v Jihomoravském kraji je na poměrně dobré úrovni. Znečištěné ovzduší a další nepříznivé vlivy se objevují pouze v blízkosti velkých průmyslových center v okolí Brna. S větším množstvím obyvatel také vzrůstá množství automobilů, které mají vliv na znečištění ovzduší. I přesto je ale ochraně životního prostředí věnována velká pozornost. V roce 2014 bylo na ochranu životního prostředí v Jihomoravském kraji investováno 3,12 mld. Kč, což je o 580 mil. Kč více než v roce 2013 (ČZSO, 2016).

3.3.1 Zemědělství

Zemědělství se v Jihomoravském kraji řadí mezi tradiční ekonomické aktivity, a to především díky vysoké produkční schopnosti půd ve. Se vstupem České republiky do Evropské Unie a s tím spojeným přechodem na společnou zemědělskou politiku se stále větší důraz klade na mimoprodukční formy zemědělství a dochází k odchýlení od tradičních produkčních forem zemědělství. Do popředí se dostávají některé specifické formy zemědělství jako je například ekologické zemědělství a pěstování technických plodin, které jsou Evropskou unií velmi podporovány a mohou mít vliv pro rozvoj Jihomoravského venkova.

Způsoby zemědělského hospodaření v minulých dobách se v současné době projevují stále častější erozí půdy nebo omezeným vsakováním vody do půdy. Mezi nešetrné způsoby hospodaření patří například odlesnění, meliorace a rozorání mezí. Je tedy potřeba zavádět ve vybraných územích účinná protipatření, z nichž nejlepším řešením jsou komplexní pozemkové úpravy, které však byly realizovány doposud jen v malé skupině obcí v Jihomoravském kraji.

Téměř 60 % kraje zaujímá zemědělská půda, z toho 83 % připadá na ornou půdu. Zemědělství v Jihomoravském kraji je zaměřeno hlavně na obiloviny, řepku a kukuřici. Velmi dobré přírodní podmínky ale také umožňují fungování specializovaných oborů, které jsou typické pro Jihomoravský kraj, a to především vinařství, ovocnářství a zelinářství. Více jak 90 % plochy vinic ČR se nachází právě v Jihomoravském kraji. Nejvíce je vinohradnictví rozšířeno v okrese Břeclav, Hodonín, Znojmo a z menší části také Brno-venkov (ČZSO, 2016).

3.3.2 Výrobní oblasti Jihomoravského kraje

Skoro polovina zemědělské půdy v Jihomoravském kraji se nachází v kukuřičné výrobní oblasti (47,2 %). Kukuřičná výrobní oblast má rovinný až mírně zvlněný reliéf terénu a nadmořskou výšku do 250 m. Průměrná roční teplota je zde v rozmezí 9-10 °C. Průměrné roční srážky jsou zde 500-600 mm. Mezi hlavní půdní jednotky této oblasti patří černozemní půdy. Hlavními zemědělskými plodinami pěstovanými v kukuřičné výrobní oblasti jsou kukuřice na zrno, cukrovka, teplomilné ovoce, vinná réva, teplomilné zeleniny, potravinová pšenice a sladovnický ječmen.

Druhou nejrozsáhlejší výrobní oblastí kraje je řepařská výrobní oblast (36,7 %). Reliéf terénu je v této oblasti stejný jako v oblasti kukuřičné, tedy rovinný až mírně zvlněný. Nadmořská výška dosahuje 250-300 m. Průměrná roční teplota se pohybuje mezi 8-9 °C. Co se týká průměrných srážek, jsou jen o málo vyšší než v oblasti kukuřičné, hodnota se pohybuje v rozmezí od 500-650 mm. Půdy v této oblasti jsou především černozemní a hnědozemní. Hlavními pěstovanými plodinami jsou cukrovka, pšenice, sladovnický ječmen a kořenová zelenina.

Dalšími oblastmi jsou potom oblast bramborářská leží (12,3 %), bramborářsko-ovesná (3,4 %) a horská (0,4 %).

Tato struktura výrobních oblastí je však narušena ekonomickým vlivem, a to ve smyslu orientace na komodity, které lze nejlépe ekonomicky zhodnotit. Tato skutečnost má pak za následek neustále se snižující počet pěstovaných plodin, a to především obilnin a olejnin (AGRO ČR, 2011).

3.3.3 Chov hospodářských zvířat

V současnosti je v rámci živočišné výroby Jihomoravský kraj na jednom z předních míst v chovu prasat, skotu a drůbeže.

Pokles počtu hospodářských zvířat v 90.letech se však velmi výrazně projevil také v Jihomoravském kraji. Jednalo se o velký pokles stavu skotu. Od roku 2000 do roku 2006 stav skotu stále klesal a to z 94 640 ks na 73 878 ks. V roce 2007 přišlo zvýšení stavu o 906 ks. Po dobu dalších čtyř let docházelo k pozvolnému úbytku stavu skotu až do roku 2012, od kterého se počty skotu začaly zase zvedat, s výjimkou roku 2013, kdy došlo k poklesu o 670 ks. V roce 2015 byl počet skotu stanoven na 62 385 ks.

Stejně jako stav skotu, má klesající charakter i počet prasat. V průběhu patnácti let se stavy prasat v Jihomoravském kraji snížily o 284 842 ks. Z původních 560 084 ks v roce 2000, docházelo k postupnému poklesu s dvěma výjimkami, a to v letech 2006, kdy se počet zvýšil o 23 924 ks a poté až v roce 2015, zvýšením o 982 ks. V roce 2015 stav prasat stanoven na 168 405 ks.

Počty drůbeže v Jihomoravském kraji se v rozmezí let 2000-2015 pohybovaly okolo 4 239 855 ks, s mírnými nárůsty v letech 2006, 2009 a 2014. V ostatních letech se počty drůbeže snižovaly postupně snižovaly. V roce 2015 bylo v Jihomoravském kraji 2 989 748 ks drůbeže, tedy o 1 250 107 ks méně než v roce 2000. I přes to se ale Jihomoravský kraj v chovu drůbeže zařadil mezi krajina druhé místo v České republice.

Obecně se tedy v živočišné v posledním roce mírně zvýšily stavy skotu, prasat a drůbeže. Ke nárůstu došlo také ve výrobě mléka. Naopak pokles byl zaznamenán u snášky konzumních vajec.

3.3.4 Postavení Jihomoravského kraje v ČR ve vybraných ukazatelích v roce 2015

3.3.4.1 Trh práce:

V roce 2015 bylo v Jihomoravském kraji zaměstnáno celkem 569 100 lidí a z toho pouze 2,6 % v oboru zemědělství, lesnictví a rybnářství, což tvoří 2,9 % na podílu celé ČR. Průměrná hrubá měsíční mzda osob pracujících v zemědělství byla 20 473 Kč, tedy o něco méně než obecná průměrná hrubá měsíční mzda, která činila 23 932 Kč.

3.3.4.2 Zemědělství

K 31.5.2016 čítaly osevň plochy Jihomoravského kraje celkem 313 178 ha, na podílu celé ČR to dělalo 12,7 %. Sklizeno bylo 1 173 579 t obilovin (14,3 % z celé ČR) a 36 888 t brambor (7,3 % z celé ČR). Chov hospodářských byl důležitý především z hlediska chovu prasat a skotu, kdy prasat bylo 168 405 ks (10,8 % z celé ČR) a skotu 62 385 ks (4,4 % z celé ČR).

V roce 2015 se zvýšil objem sklizených luskovin, kdy z plochy 5,8 tisíc ha bylo sklizeno 16,8 tisíc ha luskovin, což b bylo o 85,9 % více než v roce 2014.

Pro Jihomoravský kraj je typickou činností vinařství, u kterého se v roce 2015 také objevil nárůst. Celková plocha vinic v Jihomoravském kraji tvořila 93,2 % z celé České republiky. Velmi příznivé počasí pozitivně ovlivnilo výnosy, které meziročně vzrostly až o 43,1 %.

Největší pokles sklizně se projevil u kukuřice na zrno, a to i přesto, že Jihomoravský kraj je jejím největším pěstitelem. Plochy kukuřice poklesly o 5,1 tisíc ha oproti roku 2014.

V roce 2015 byl zaznamenán pokles i u obilovin, i přesto ale hodnota výnosů převyšovala pětiletý a desetiletý průměr. U pšenice a ječmene byl v Jihomoravském kraji zaznamenán nárůst výnosů i sklizně (ČZSO, 2015).

3.3.5 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2000-2015

3.3.5.1 Výměra půdy

Území Jihomoravského kraje má v oblasti výměry půdy kolísavý vývoj. Zatímco v roce 2000 byla celková výměra půdy v tomto kraji 706 547 ha, o pět let později stoupla o 13 086 ha. Od roku 2007 výměra klesala v řádu desítek hektarů až do roku 2010, kdy začala zase stoupat až do roku 2015, kdy činila 719 506 ha.

Co se týká přímo výměry zemědělské půdy, ta má spíše klesající charakter. V roce 2000 zaujímal zemědělská půda plochu o výměře 427 276 ha. Výměra rostla pouze do roku 2005, zvedla se o 4287 ha, poté už ale pouze klesala v rozmezí okolo 200-1000 ha. V roce 2015 byla výměra zemědělské půdy v Jihomoravském kraji 424 577 ha, tedy o 2 699 ha nižší než před patnácti lety (ČZSO,2015).

Bilance zemědělské půdy tedy v průběhu posledních patnácti let klesala. Stejně tak je tomu pak i u jednotlivých složek, které do zemědělské půdy spadají. Orné půdy za poslední tři roky klesly z 352 771 ha o 1343 ha. Ovocné sady klesly z původních 8 878 ha o 300 ha. Vinice se nejprve snížily z 17 895 v roce 2013 o 46 ha v dalším roce, ale poté nastal mírný nárůst a to o 208 ha v roce 2015.

3.3.5.2 Trh práce

Počet zaměstnaných osob se v průběhu sledovaných patnácti let postupně zvyšoval. V roce 2000 bylo celkem 521 300 zaměstnaných osob a v roce 2015 se počet zvýšil o 47 800 osob.

V oboru zemědělství, lesnictví a rybářství se naopak počet zaměstnaných osob spíše snižoval. V roce 2000 pracovalo v tomto oboru 27 900, o pět let později už jen 19 900 a v roce 2015 počet klesl a 14 600 (ČZSO, 2015).

3.3.6 Současný stav ekologické produkce v ČR

3.3.6.1 Vývoj stavu EZ v ČR

Vývoj ekologického zemědělství má v ČR stále stoupající tendenci. V roce 2015 ekologicky hospodařilo 4 115 farem, na ploše o celkové výměře 494 661 ha, což tvořilo 11,74 % z celkové výměry zemědělské půdy v ČR. Od roku 2000, kdy bylo ekologických farem pouze 563, se každoročně počet zvyšoval v průměru o 100 ekologických farem. V roce 2007 se počet ekologicky hospodařících farem vyšplhal na 1 318 farem. V roce 2010 už počet ekofarem převyšoval více jak dvojnásobek číslem 3 517 farem. Za dalších pět let se počet ekofarem zvedl o 598 nových farem.

Stejně jako počet ekologických farem stoupá i výměra ekologicky obhospodařované půdy. Znatelné zvýšení výměry nastalo v roce 1998, kdy se z výměry 20 239 ha hodnota zvýšila o 51 382 ha. Postupně se výměra zvyšovala v řádu desítek tisíc, v roce 2005 činila 254 982 ha. Meziročně výměra plochy ekologického zemědělství rostla o 0,1 %. Do roku 2010 výměra vzrostla o 193 220 ha. V roce 2015 byla výměra stanovena na 494 661 ha, což je o skoro 40 % více než v roce 2010 (ČZSO, 2015).

Velikost ekofarem se každoročně snižuje. Průměrná ekofarma v ČR měla v roce 2015 okolo 120 ha. I to je ale vyšší hodnota než velikost průměrné ekofarmy v EU, která činí 40 ha. Z dlouhodobého hlediska se ale velikost ekofarmy v ČR pohybuje v rozmezí 10-50 ha. V roce 2015 byl znatelný pokles u farem v kategorii 1 000-2 000 ha, oproti tomu u farem v kategorii 50-100 ha se objevil velký nárůst. Ty se od roku 2010 drží na první pozici co se velikosti obhospodařované plochy týče. V roce 2015 zvýšila tato kategorie svůj podíl na celkové ploše o 35 % oproti roku 2014.

Z hlediska užití půdy v ekologickém zemědělství, již dlouhodobě dominují trvalé travní porosty, jejichž výměra v roce 2015 byla 407 448 ha, což je 82 % z celkové plochy využívané v ekologickém zemědělství. Za posledních deset let se plocha TTP zvětšila o více jak dvojnásobek. Zvýšila se také výměra orné půdy, která v roce 2015 dosáhla 64 529 ha a na celkové ploše se tedy podílela 13 %. Výměra trvalých kultur, která obsahuje sady, vinice a chmelnice, vzrostla nejvíce, a to rovnou osminásobně od roku 2005. V roce 2015 činila plocha trvalých kultur 6 839 ha (ČZSO, 2015).

3.3.6.2 Stav EZ v krajích ČR

Nejvíce ekologicky obhospodařované plochy se nachází v méně příznivých horských a podhorských oblastech. Tyto oblasti činí až 88 % výměry ekologického zemědělství.

Mezi hlavní kraje, ve kterých je největší množství ploch EZ se řadí Jihočeský, Plzeňský, Moravskoslezský, Karlovarský a Ústecký kraj, které dohromady tvoří téměř 60 % ploch v EZ.

Nejvíce ekologických farem je už dlouhodobě v Jihočeském kraji (14 %) a poté v kraji Plzeňském (11 %). Jihočeský kraj je na prvním místě i s výměrou celkové plochy v EZ, která v roce 2015 byla 72 612 ha. Z hlediska průměrné výměry ekofarmy se však na první místo dostává kraj Karlovarský, kde byla v roce 2015 stanovena jako průměrná výměra hodnota 242 ha (ČZSO, 2015).

Registrované subjekty v EZ

S výjimkou roku 2014, se v ostatních letech počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství zvyšoval. V roce 2015 bylo registrováno celkem 4 115 ekofarem. Oproti roku 2014 vzrostl celkový počet ekologických zemědělců o 5,9 %. Zaznamenáno bylo 611 nově registrovaných subjektů a 381 subjektů, které ukončili svoji činnost.

Ekonomická výkonost ekofarem

V roce 2015 bylo provedeno šetření u 3 487 ekofarem, na výsledek hospodaření v roce 2014. U 97,9 % ekofarem byl zaznamenán zisk, u 2,1 % se objevila ztráta. Oproti minulým letem se zde ukázalo zlepšení.

V roce 2014 pracovalo na ekofarmách celkem 10 840 pracovníků, z toho 3 574 rodinných členů. Zvýšil se počet sezónních a příležitostných pracovníků. Meziroční změna činila 2,1 % (ČZSO, 2015).

Rostlinná produkce na ekofarmách

V roce 2015 bylo celkem 483 375 ha ekologicky obhospodařované půdy, z toho 85,1 % byly trvalé travní porosty 13,5 % orná půda a 1,4 % trvalé kultury.

Mezi hlavní plodiny, které byly na orné půdě pěstovány patřily především pícniny, tvořící podíl 45 % a obiloviny s podílem 43 %. Mezi nejčastěji pěstované pícniny patřily víceleté pícniny s téměř 91 %. U obilnin byly nejvíce pěstovány pšenice a oves, dále potom triticales, ječmen a špalda. V roce 2015 došlo jak ke zvýšení plochy obilnin, tak i luskovin. U luskovin se nejvíce pěstovala peluška (27 %) a hrách (24 %).

Na nízké úrovni nadále zůstává pěstování okopanin a zeleniny, a to i přes to, že plocha zeleniny se oproti roku 2014 zdvojnásobila. Nejvíce se v roce 2015 pěstovala zelenina plodová, a to především dýně, tvořící 80 % plochy plodové zeleniny. Dále se pěstovala zelenina kořenová, z ní nejvíce mrkev, která tvořila 53 % plochy kořenové zeleniny. U okopanin se jedná převážně o pěstování brambor, které zaujímají 86 % plochy okopanin.

Celkový objem ekologické produkce v roce 2015 byl 1 404 000 tun, což bylo zhruba o 4 % méně oproti předešlému roku. Největší výnos byl zaznamenán u pšenice a ova, které dohromady tvořili 44 % celkové produkce obilovin. Naopak o 20 % nižší výnos oproti předchozímu roku byl zaznamenán u zeleniny, a to hlavně u plodové a listové zeleniny.

Plochy trvalých kultur, která zahrnují především ovocné sady (84 %) a vinice (15 %), klesly v roce 2015 o 11 % a jejich celková produkce byla 8 623 tun. Nejvíce pěstovanými ovocnými stromy byly jabloně a švestky a v menší míře potom třešně a meruňky. Co se týká vinic, v roce 2015 zde byl zaznamenán nárůst o 8 %.

Živočišná produkce na ekofarmách

V roce 2015 bylo na ekofarmách chováno celkem 399 000 kusů zvířat. Počet ekologicky chovaných hospodářských zvířat se v roce 2015 zvýšil o 4,5 %. Mezi hlavní chovaná hospodářská zvířata, která zaznamenala nárůst oproti předešlému roku patřil skot, kde se počet zvýšil o 5,7 %, malí přežvýkavci a drůbež se zvýšením o 5 %. Naopak u prasat byl znatelný pokles, a to o téměř 12 %. Pokles byl také zaznamenán u dojnic a krav bez tržní produkce mléka. O 6 % se také zvýšil stav ekologicky chovaných koz a o 2 % se také navýšil stav ekologicky chovaných ovcí. Nárůst se v roce 2015 objevili i u ryb chovaných v ekologických podmínkách.

V režimu ekologického zemědělství bylo v roce 2015 chováno 44 % ovcí, 36 % koz, 21 % koní a 17 % skotu. Ekologicky chovaná drůbež a prasata se pohybují mezi 0,1-0,2 %.

V roce 2015 byla produkce masa 6 717 tun, což bylo navýšení o 2 % oproti předešlému roku. Nejvíce bylo zastoupeno hovězí maso, představující 88 % z celkové produkce biomasa. Dále se jednalo o maso skopové, které se na celkové produkci podílelo z 8 %. Drůbeží i vepřové maso představovalo pouhá 2 % z celkové produkce.

Dalším sledovaným ukazatelem bylo kravské mléko. Mléčná produkce se v roce 2015 zvýšila o 10 % a činila tak 32,7 mil. litrů. Nárůst se projevil také v produkci sýrů z kravského, kozího i ovčího mléka. Pokles byl zaznamenán pouze v produkci másla, a to o celých 20 %.

Také v produkci vajec byl v roce 2015 zaznamenán znatelný nárůst o 47 % z původních 2 296 000 kusů na 3 366 000 kusů vajec.

V produkci medu se objevil pokles o 42 %, což bylo nejspíš následkem celkového úbytku včelstev v ekologickém zemědělství (ČZSO, 2015).

3.4 SOUČASNÝ STAV VÝROBY BIOPOTRAVIN V ČR

3.4.1 Počet výrobců biopotravin

Od roku 2008, kdy bylo v ČR registrováno celkem 429 výrobců biopotravin se počet postupně zvyšoval až do roku 2012, kdy byl zaznamenán pokles z 646 na 495 výrobců biopotravin. V dalších letech se počet už navyšoval až do roku 2015, kdy hodnota činila 579 výrobců biopotravin. Během roku 2015 se také nově zaregistrovalo 76 subjektů a 40 jich svou činnost ukončilo.

Tab. 1 Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2008-2014

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet výrobců-celkem	429	497	618	646	495	500	537
Počet výrobců-subjekty	345	395	404	422	448	471	506
Meziroční změna-celkem (%)	69,6	15,9	24,3	4,5	-23,4	1,0	7,4
Meziroční změna subjekty (%)	81,6	14,5	2,3	4,5	6,2	5,1	7,4
Počet skončených výrobců (% podíl)	14 (7,4)	26 (7,5)	56 (14,2)	55 (13,6)	43 (10,2)	40 (8,9)	37 (7,9)
Počet nových výrobců (% podíl)	169 (49,0)	76 (19,2)	65 (16,1)	73 (17,3)	69 (15,4)	63 (13,4)	72 (14,2)

(Ministerstvo zemědělství, 2015)

3.4.2 Nejčastější činnosti a kategorie biopotravin

Nejčastěji provozované činnosti byly podobné tak jako v předešlých letech, a to zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, výroba mléčných výrobků, zpracování a konzervování ovoce a zeleniny a výroba vína z vinných hroznů. Největší nárůst byl zaznamenán u mléčných výrobků, kde se hodnota zvedla o 20 %. Naopak u pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků byl znatelný pokles o 14 %.

V roce 2015 se na českém trhu uplatnilo 59 % z celkové bioprodukce za 1 296 mil. Kč a do zahraničí bylo vyvezeno zbylých 41 % za zhruba 906 mil. Kč.

Nejvíce vyhledávanými biopotravinami jsou na českém trhu potraviny, spadající do kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, které tvoří 33 % podíl, dále „Mléko a mléčné výrobky“ s 22 % podílem a třetí nejvíce poptávanou kategorií je „Ovoce a zelenina“ s podílem 14 %.

Z pohledu dlouhodobého vývoje v rozmezí let 2005-2014 byl zaznamenán pokles v kategorii „Nápoje“ o 10,9 %, dále v kategorii „Ostatní zpracované potraviny“ o 10 % a v kategorii „Maso a masné výrobky“ o 3,8 % (MZe, 2015).

3.4.3 Prodej biopotravin

Prodej biopotravin byl na českém trhu uskutečňován zejména v maloobchodních řetězcích (31 %), specializovaných prodejnách (26 %) a velkoobchodech (14 %). Velmi oblíbeným místem jsou také drogerie, zejména drogerie DM.

Znatelný nárůst byl zaznamenán také u faremního a přímého prodeje biopotravin, který představuje 10 % podíl na celkové spotřebě biopotravin v roce 2014.

Na nízké úrovni potom zůstával prodej biopotravin v lékárnách, drobných prodejnách potravin nebo přes gastronomická zařízení a provozovny veřejného stravování (KEZ, 2015).

Mezi největší dodavatele podle obrátu na českém trhu v roce 2014 patřila tak jako v předešlých letech společnost COUNTRY LIFE, s r.o., PRO-BIO obchodní společnost s r.o., Lifefood Czech Republic, s r.o., Olma, a.s., POLABSKÉ MLÉKÁRNY, a.s., Biopark, s r.o., Ing. Marek Štěrba, YesFresh, s r.o., HOLLANDIA Karlovy Vary, a.s. a Sonnentor, s r.o. (KEZ, 2015).

4 MATERIÁL A METODY ZPRACOVÁNÍ

4.1 Zpracovaný stav ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji

4.1.1 Stav ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji (materiál)

Ke zjištění stavu ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji byl použit Registr ekologických podnikatelů, dostupný na stránkách ministerstva zemědělství: www.eagri.cz, v sekci ekologického zemědělství. Výsledky byly zpracovány k 31.3. 2017. Jedná se o uzavřené 1. čtvrtletí, tudíž tyto data jsou nejaktuálnější.

4.1.2 Stav ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji (metody)

Získané údaje ze souboru MS Excel byly filtrovány a tím byla získána data pro vytřídění jednotlivých subjektů. Dále byly údaje zpracovány v programu Microsoft Office 2016 a rozděleny dle činností. Pro větší přehlednost byly vytvořeny tabulky dle činností, obsahující název subjektu a detail jeho činnosti.

4.2 Zpracované typické produkty Jihomoravského kraje

4.2.1 Typické produkty Jihomoravského kraje (materiál)

Jako typický produkt Jihomoravského kraje bylo vybráno bio víno. Údaje o jednotlivých subjektech byly zjišťovány osobní návštěvou vybraných subjektů a využitím webových stránek těchto subjektů.

4.2.2 Typické produkty Jihomoravského kraje (metody)

Vinařství produkující bio vína, byla vyhledávána pomocí Registru ekologických podnikatelů. Vybrané subjekty byly představeny pomocí informací zjištěných na webových stránkách: www.biovino-abrle.cz, www.vinarstvivolarik.cz, www.marcincak.cz, www.saler.cz, www.michlovsky.cz.

4.3 Zpracovaná dostupnost „čerstvého“ sortimentu bioproduktů v lokalitě Brno-město

4.3.1 Dostupnost „čerstvého“ sortimentu bioproduktů v lokalitě Brno-město (materiál)

Dostupnost čerstvého sortimentu bioproduktů byla charakterizována pomocí prodejních míst nacházejících se v lokalitě Brno-město. Dostupnost čerstvého sortimentu bioproduktů byla rozdělena na popis subjektů nabízejících tzv. bedýnkový systém, prodejny zdravé výživy, supermarkety a biojarmark. Jednotlivá prodejní místa byla popsána pomocí jejich webových stránek. Údaje byly zjišťovány také osobní návštěvou vybraných subjektů.

4.3.2 Dostupnost „čerstvého“ sortimentu bioproduktů v lokalitě Brno-město (metody)

Aktuální informace o dostupnosti čerstvého sortimentu bioproduktů byly zjišťovány především z webových stránek vybraných subjektů: www.bioslunecnice.cz, www.badeko.cz, www.bedynkybrno.cz, www.zzbrno.cz, www.zdravischuti.cz, www.branakezdravi.cz, www.globus.cz, www.lidl.cz, www.billa.cz, www.albert.cz, www.rohlik.cz, www.veronica.cz. Většina informací byla zpracována po osobní návštěvě vybraných subjektů.

4.4 Dotazníkové šetření

4.4.1 Dotazníkové šetření (materiál)

V praktické části diplomové práce byl metodou dotazníkového šetření proveden průzkum, který zjišťoval povědomí a spokojenost dostupnosti čerstvého sortimentu bioproduktů. Cílovou skupinou byli pracující nebo studenti v lokalitě Brno – město, u kterých byl předpoklad že biopotraviny kupují alespoň příležitostně. Dotazník byl vytvořen v elektronické podobě na stránkách: www.survio.com, vyplňoval se týden a poté byl zpracován.

Dotazník obsahoval 13 otázek a nebyl nijak časově omezen. V průměru trvalo vyplnění tohoto dotazníku 2–5 min. Většina otázek v dotazníku byla uzavřená, pět otázek mělo možnost také odpovědi s vlastním vyjádřením. Respondentů bylo celkem 100, z toho 76

% žen a 24 % mužů. Nejvíce respondentů (66 %) se nacházelo ve věkové kategorii 21–25 let. Dále věkové kategorie 26-30 let (11 %) a kategorie do 20 let (8 %). Stejně procentuální zastoupení měly věkové kategorie 31–40 a 41–50 let a to 6 %. Nejméně početnou věkovou skupinou byla kategorie 51 let a více (3 %). Z dotazovaných respondentů měla více jak polovina (57 %) dosažené vysokoškolské vzdělání a menší polovina (41 %) měla nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské s maturitou. Stejně procentuální zastoupení (1 %) mělo středoškolské vzdělání bez maturity a základní vzdělání. Více jak polovina respondentů žije přímo v lokalitě Brno – město (55 %) a v lokalitě Brno – venkov žije 16 % respondentů. Zbýlých 29 % respondentů žije mimo Brno, ale do Brna dojíždí buď za prací nebo za studiem.

4.4.2 Dotazníkové šetření (metody)

K získání informací o spokojenosti dostupnosti čerstvého sortimentu bioproduktů bylo použito dotazníkové šetření a následný sběr dat pomocí tohoto dotazníku. Celá podoba dotazníku je uvedena v příloze.

Výsledky získané z dotazníku byly zpracovány pomocí programu Microsoft Office Excel 2016 do výšečových grafů s procentuálním popisem.

5 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUZE

5.1 Stav ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji

Pomocí registru ekologických podnikatelů byl zpracován aktuální stav ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji. V následujících kapitolách jsou slovně okomentovány zjištěné výsledky a detailní přehled subjektů je uveden v přílohách diplomové práce. Tato část je rozdělena dle jednotlivých činností, zaměřena je především na výrobce biopotravin v Jihomoravském kraji, ale je doplněna také o přehled ostatních činností.

5.1.1 Celkový stav ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji k 31.3. 2017 aktuálně podniká v ekologickém zemědělství celkem 300 subjektů, z nichž některé provozují více než jednu činnost. Z celkového počtu je 223 ekologických zemědělců, 95 výrobců biopotravin, 43 distributorů a obchodníků, 19 dovozců ze třetích zemí, 9 vývozců do třetích zemí, 8 výrobců nebo dodavatelů ekologických krmiv, 7 výrobců nebo dodavatelů ekologického rozmnožovacího materiálu a 1 subjekt patřící do skupiny ostatní. Všechny subjekty mají platný certifikát i aktivní registraci. Nejčastější kontrolní organizací ve všech činnostech je společnost Biokont.

5.1.1.1 Výrobci biopotravin

V Jihomoravském kraji se aktuálně nachází 96 výrobců biopotravin, což tvoří 32 % ze všech ekologických podnikatelů. Nejvíce subjektů se věnuje výrobě vína z vinných hroznů, včetně subdodavatelských prací. Subjekty zabývající se výrobou vína tvoří 63 % z celkového počtu výrobců biopotravin. U většiny subjektů, zabývajících se výrobou vína, provádí kontrolu organizace Biokont, pouze malé množství subjektů kontroluje organizace ABCERT a organizace KEZ. Nejvíce subjektů, které jako hlavní činnost

provozují výrobu vína se nachází především v okrese Břeclav, kde jich je aktuálně 55. Dalšími okresy, ve kterých se nachází tyto subjekty jsou: Hodonín, Znojmo, Vyškov, Blansko a Brno – venkov.

Z celkového počtu výrobců biopotravin tvoří druhou nejpočetnější skupinu výrobci biopotravin, zabývající se výrobou ostatního zpracovaného a konzervovaného ovoce a zeleniny. Tato skupina tvoří 10 % z celkového počtu výrobců biopotravin. Nejčastější kontrolní organizací u těchto subjektů je organizace Biokont.

Další činností, kterou se zabývá 9 % subjektů z celkového počtu výrobců biopotravin, je výroba olejů a tuků. Kontrolní činnost u těchto subjektů provádí organizace Biokont a organizace ABCERT. Ani u jednoho z těchto subjektů neprovádí kontrolní činnost organizace KEZ.

Mezi ostatní činnosti, kterými se zabývají výrobci biopotravin v Jihomoravském kraji patří pěstování a výroba: mlýnských výrobků, mléčných výrobků, obilnin, luštěnin, olejnin, zeleniny, hub, koření a aromatických výtažků, zpracovaného a konzervovaného ovoce a ořechů, zeleninových a ovocných šťáv, marmelád, džemů a ovocných pomazánek, sušené zeleniny, přírodního medu, trvanlivých pekařských a cukrářských výrobků atd.

5.1.1.2 Obchodníci (distributoři)

V Jihomoravském kraji je aktuálně 43 obchodníků s biopotravinami. Tato skupina tvoří 15 % z celkového počtu všech ekologických podnikatelů. Kontrolní činnost u těchto subjektů provádí u 31 subjektů organizace Biokont. Zbylých 12 subjektů kontroluje organizace ABCERT a KEZ.

Mezi činnostmi, kterými se tyto subjekty zabývají patří především distribuce a prodej: zpracované a konzervované zeleniny a ovoce, živočišných a rostlinných olejů a tuků, pekařských a cukrářských výrobků, mlýnských výrobků a mléčných výrobků. Činnost distributorů a obchodníků byla zahájena v rozmezí let 2006–2016.

5.1.1.3 Dovoze ze 3. zemí

V Jihomoravském kraji aktuálně podniká 19 subjektů, které se zabývají dovozem ze 3. zemí, tedy zemí mimo Evropskou Unii.

Tato část tvoří 7 % z celkového počtu všech ekologických podnikatelů. Činnost těchto subjektů byla zahájena v rozmezí let 2006–2017. Přesně 11 subjektů kontroluje organizace Biokont, dalších 6 organizace ABCERT a poslední 2 organizace KEZ.

Subjekty se zabývají především dovozem: zpracovaného a konzervovaného masa a výrobků z masa, zpracovaným a konzervovaným ovocem a zeleninou, rostlinnými a živočišnými tuky a oleji, mlýnskými výrobky, mléčnými výrobky, kořením, kávou, čajem, ořechů, kakaa a mnoha dalších.

Mezi tyto subjekty patří například známé společnosti jako Vitalvibe a Sonnentor.

5.1.1.4 Vývozců do 3. Zemí

Vývozců do 3. zemí je v Jihomoravském kraji aktuálně 9. Z celkového počtu ekologických podnikatelů tvoří tato část pouze 3 %. Činnost vývozců do 3. zemí byla zahájena v letech 2009–2017.

Kontrolní činnost u všech těchto subjektů vykonává organizace Biokont. Ostatní kontrolní organizace v této kategorii nejsou zastoupeny.

Tyto subjekty se zabývají zejména vývozem: obilovin, luštěnin a olejnin, zpracovanou a konzervovanou zeleninou a ovocem, kořením, rostlinnými a živočišnými oleji a tuky, kávy a čaje, zeleniny, hub a lanýžů, mlýnských výrobků a nápojů.

5.1.1.5 Výrobci nebo dodavatelé ekologických krmiv

Aktuálně se v Jihomoravském kraji nachází 8 výrobců nebo dodavatelů ekologických krmiv, tvořící 2,5 % z celkového počtu všech ekologických podnikatelů.

U těchto subjektů provádí kontrolu organizace Biokont, ABCERT i KEZ. Činnost výrobců nebo dodavatelů ekologických krmiv byla zahájena v rozmezí let 2007–2015.

Mezi tyto subjekty patří: ALT PRERAU CZ s r.o., BIOFERM CZ, spol. s r.o., HAKA AGRO s r.o., IREL, spol. s r.o., MIKROP ČEB9N a.s., Moravskoslezské cukrovary, a.s., SOLARFIT s r.o. a SUŠÁRNA POHOŘELICE.

5.1.1.6 Výrobce nebo dodavatel ekologického rozmnožovacího materiálu

V jihomoravském kraji se aktuálně nachází 7 výrobců nebo dodavatelů ekologického rozmnožovacího materiálu. Tato část tvoří necelé 2,5 % z celkového počtu ekologických podnikatelů. Činnost těchto subjektů byla zahájena v rozmezí let 2007–2017. Kontrolu výrobců nebo dodavatelů ekologického rozmnožovacího materiálu provádí především organizace KEZ, dále ABCERT a Biokont.

Do této kategorie patří společnosti: AGRO ALI, spol. s r.o., AGROGEN, spol. s r.o., BIOCONT LABORATORY, spol. s r.o., OSEVA, a.s., RE-SEED, s r.o., SAATEN – UNION CZ s r.o. a Výzkumný ústav pícninářský, spol. s r.o.

5.1.1.7 Ostatní

V kategorii ostatní se nachází pouze jeden subjekt, a to konkrétně společnost VERMI marketing s r.o., zabývající se chovem žížal a výrobou organického hnojiva VERMI green, které vzniká aerobním procesem přeměny kompostu na humus, působením mikrobiální aktivity enzymů a bakterií, nacházejících se v zaživacím ústrojí žížal.

Činnost tohoto subjektu byla zahájena 23. 2. 2016 a kontrolní organizací je organizace Biokont.

5.2 Typické produkty Jihomoravského kraje

5.2.1 Bio víno

Mezi typické činnosti a produkty Jihomoravského kraje patří bezesporu vinohradnictví a víno.

V Jihomoravském kraji bylo dlouhou dobu velmi těžké koupit kvalitní biovíno, a proto ho někteří znalci hned na začátku zavrhlí. Situace se ale postupem času změnila, a to především díky zvýšenému dovozu biovín, kdy se k pěstování biovína rozhodlo i několik subjektů v Jihomoravském kraji.

Rozdíl mezi bio vínem a běžným vínem spočívá hlavně ve způsobu pěstování vinné révy. Při ekologické produkci vína se nepoužívají průmyslová hnojiva, chemické přípravky, ani postřiky. Povoleno je používání pouze přírodních preparátů a proti škůdcům se používají přirození paraziti a predátoři. Co se týče samotné výroby vína, tak jako běžný vinař i ekologický vinař konzervuje víno pomocí oxidu siřičitého. Rozdíl je však v použitém množství, kdy biovinaři používají 5x-10x menší množství, což někdy vede k tomu, že biovíno nemusí být tak stabilní. Je zakázáno používat šlechtěné kvasinky a nepřírodně čeřící látky. Z pohledu obsahových látek bylo prokázáno, že

v červeném bio víně se nachází více antioxidantů, než v běžném červeném víně a menší riziko napadení mykotoxiny (ZEMANOVÁ, 2010).

Aktuálně je v Jihomoravském kraji 60 subjektů, produkujících bio víno. Z těchto subjektů jsou zde představeni: Biovíno Abrle, Vinařství Volařík, Víno Marcincák, Vinařství Drmola a Vinselekt Michlovský.

5.2.1.1 Biovíno Abrle

V roce 1991 bylo založeno Ekologické hospodářství rodiny Abrlovy v obci Pavlov. Jeho zakladatel Ing. Josef Abrle byl považován za průkopníka ekologického zemědělství, předního odborníka a jednoho z prvních producentů biovín.

Ekologické hospodářství rodiny Abrlových začínalo se sušeným ovocem a zeleninou, v současnosti je však jejich hlavní činností pěstování vinné révy pro produkci biovína a pěstování bylin pro výrobu biokoření a relaxačních bylinných koupelí v kvalitě bio, o které se od roku 1993 stará syn Josef Abrle mladší.

Vinice je při výrobě biovína Abrle založena na přirozené úrodnosti půdy. Při pěstování vinné révy nejsou používána konvekční průmyslová hnojiva a plevely jsou likvidovány pouze mechanicky. Během zpracování biovína se nepoužívají žádné cizorodé látky. To může být důvodem, který vede k nestabilitě biovín. Láhve, do kterých se plní biovíno jsou na začátku vystříkány sirným roztokem, který z části biovíno zakonzervuje. Nevhodné skladování však může zapříčinit nežádoucí kvašení. Biovíno by se správně mělo skladovat v temnu, při teplotě 10-15 °C.

Všechna biovína Abrle jsou označena jak logem EU pro ekologickou produkci, tak i národním logem s tzv. biozobrú. Tak jako každý bioprodukt i biovína musí projít kontrolou příslušné organizace. Biovína Abrle nesou číselný kód kontrolní organizace Biokont.

Mezi pěstované odrůdy patří moravské odrůdy: Pálava, Muškát moravský, Cabernet Moravia a od roku 2007 také Ryzlink rýnský a André. Některá biovína již opakovaně dostala několik ocenění. Například biovína odrůdy Pálava dostaly ocenění v letech 1999, 2001, 2002 a v roce 2011. V roce 2011 byl také Ing. Josef Abrle oceněn v rámci soutěže Makro vinař, za tradiční a přírodní postupy ve vinařství.

Velkým úspěchem je také to, že v letech 2007 a 2010 dodal své biovíno pro prince Charlese u příležitosti jeho kulatých narozenin. V roce 2010 také obdržel osobní pozvání k setkání na Britské ambasádě.

Na konci roku 2016 Ing. Josef Abrle zemřel (BIOVINO Abrle, 2017).

5.2.1.2 Vinařství Volařík

Vinařství Volařík bylo založeno v roce 2007 Ing. Miroslavem Volaříkem. V současné době toto vinařství hospodaří na 80 ha vlastních vinic, z toho 4,2 ha byly vyčleněny k ekologické produkci biovína.

Myšlenka produkce biovín byla zrealizována v roce 2013, kdy vznikla nová řada ORGANIC. Vinná réva pro ekologickou produkci je pěstována v lokalitě Věstoňsko v obci Perná. Odrůdy byly vybírány tak, aby vinařství Volařík vyhovovaly jak vinařsky, tak i filozoficky. Řada ORGANIC zahrnuje nové odrůdy a to Johanniter, Hibernál a Saphira.

Odrůda Johanniter je bílá interspecifická odrůda, která je křížencem čtyř odrůd: Ryzlink rýnský, Seyve Villiard, Rulandské šedé a Chrupka. Biovíno z této odrůdy je ovocitého typu, dosahuje vyšší cukernatosti a nižších kyselin.

Hibernál je bílá odrůda, která vznikla mezidruhovým křížením odrůd Seibel a Ryzlink rýnský. Biovíno z této odrůdy má jemné sauvignonové tóny a příjemnou kyselinku.

Odrůda Saphira, patří také k bílým odrůdám, vznikla zkřížením odrůd Arnsburger a Seyve Villiard. Biovíno z odrůdy Saphira je plné a svěží.

V roce 2014 přibyla nově odrůda Solaris, vyznačující se vysokou cukernatostí. Biovína vyrobená z této odrůdy mají ovocné tóny ve vůni i chuti (VINAŘSTVÍ VOLAŘÍK, 2015).

5.2.1.3 Víno Marcinčák

Víno Marcinčák se nachází v Mikulovské vinařské podoblasti. Jedná se o rodinné vinařství, které je od roku 2008 největším pěstitelem biovín v České republice.

Vinařství se zaměřuje zvláště na vína přívlastková. Specialitou tohoto vinařství jsou také vína ledová a slámová.

Vinařství Marcinčák ekologicky hospodaří na 110 ha vlastních vinic v obcích: Brod nad Dyjí, Dobré Pole, Dolní Dunajovice, Jevišovka, Novosedly, Nový Přerov a Mikulov.

Při ekologické produkci biovína Marcinčák je kladen důraz především na šetrnost celého výrobního procesu, redukci úrody a péči o jednotlivé hrozny.

Vína Marcinčák prošla certifikací a kontrolou jedné z největších kontrolních organizací, a to kontrolní organizací ABCERT. Každé jejich biovíno tedy nese jak národní logo ekologické produkce, tak i logo ekologické produkce EU.

Úspěchem tohoto vinařství je bezesporu to, že v roce 2014 se v soutěži Česká biopotravina v kategorii biovíno umístilo na prvním místě právě víno Marcinčák. Konkrétně se jednalo o oranžové víno odrůdy Rulandské šedé, výběr z hroznů 2013 (MARCINČÁK, 2017).

5.2.1.4 Vinařství Špalek

Vinařství Špalek bylo založeno Františkem Špalkem v roce 1970, ale rozvíjet se začalo až po roce 1989. Jelikož se jedná o rodinné vinařství, na jeho chodu se také podílí manželka Marta Špalková a synové Petr Ilgner a Marek Špalek. K vinařství mají synové velmi blízko, oba dva jej vystudovali a mají i bohaté zahraniční zkušenosti.

Vinařství Špalek je známo hlavně díky výrobě různých specialit, jako je například: Šaler (likérové víno), Sur lie (víno na kvasnicích), Edelspitz (víno vyrobené technologií 19. století), Barrique (víno zrající v dubových sudech) a Gryllus (prestižní cuvée).

Vinohrady tohoto vinařství se nachází na svazích Kraví hory v Sedlešovicích u Znojma, která leží na hranici Českého masivu a Karpat. Díky krystalickému podloží mají jejich vína minerální charakter.

Na 8,5 ha vinic jsou pěstovány tyto odrůdy: Ryzlink rýnský, Sauvignon, Rulandské bílé, Rulandské šedé, Chardonnay, Veltlínské zelené, Tramín, Zweigeltrebe, Svatovavřínecké a Cabernet Sauvignon.

Vinařství Špalek patří mezi zakladatele několika občanských sdružení: Cech vinařů Nový Šaldorf – Sedlešovice, Modré sklepy a VOC Znojmo.

Od roku 2012 bylo vinařství Špalek v přechodném období k BIO produkci. V roce 2014 obdrželo vinařství ocenění za Vinařství roku 2014 v kategorii „malé vinařství“.

Od roku 2015 už vinařství kompletně hospodaří v ekologickém režimu. Dodržování pravidel ekologické produkce je ve vinařství Špalek prováděno organizací BOKONT (SALER, 2017).

5.2.1.5 Vinselekt Michlovský

Zakladatel Vinselektu Michlovský doc. Ing. Miloš Michlovský, DrSc., patří k největším českým odborníkům v oboru vinohradnictví a šlechtění vinné révy. V roce 1994 zprivatizoval Šlechtitelskou vinařskou stanici v Perné, zabývající se tvorbou nových odrůd révy vinné se zvýšenou rezistencí. V roce 1977 získala firma Vinselekt Michlovský certifikát BIO. V roce 2003 se z podniku stala akciová společnost a doc. Ing. Miloš Michlovský, DrSc. se stal jejím generálním ředitelem a předsedou představenstva.

Firma hospodaří celkem na 125 ha vinic na jižní Moravě, z toho 9 ha je obhospodařováno ekologicky a 5,5 je v přechodném období. Ekologicky obhospodařované vinice se nachází v obcích: Břeclav, Přítluky, Klentnice a Perná. V těchto vinicích jsou upřednostňovány především nové odrůdy, snášející vyšší tlak houbových patogenů.

Při produkci biovín je kladen důraz především na co nejmenší zatěžování přírody a podporu biodiverzity vinic. Biologická ochrana vinic je tedy prováděna přírodními mechanismy, které tolik nezatěžují prostředí a živočichy.

Kontrolu Vinselektu Michlovský provádí každoročně organizace KEZ.

K produkci biovín jsou pěstovány bílé odrůdy Hibernál a Malverina a modrá odrůda Laurot. Kromě produkce biovín se společnost zaměřuje také na produkci velmi kvalitních bio moštů (MICHLOVSKÝ, 2017).

5.3 Dostupnost čerstvého sortimentu bioproduktů v lokalitě Brno – město

Bio ovoce a bio zelenina se od běžně pěstovaného ovoce a zeleniny liší v první řadě způsobem pěstování. Tak jako v celé ekologické rostlinné produkci, se při pěstování bio ovoce a bio zeleniny nepoužívají žádná umělá hnojiva, postřiky, ani pesticidy. Půdní úrodnost je zvyšována a udržována pomocí přírodních hnojiv. Ochrana proti škůdcům je prováděna biologicky či mechanicky, nikoliv pomocí chemických postřiků.

Existují dva hlavní důvody, proč kupovat bio ovoce a bio zeleninu. Jedním z nich je bezesporu přínos pro životní prostředí, jelikož ekologický způsob pěstování půdu tolik nevyčerpává a neničí.

Druhým důvodem je přínos pro lidské zdraví, v ekologicky pěstovaném ovoci a zelenině je vyšší podíl nutričně důležitých látek a nejsou v něm obsaženy pesticidy.

Nevýhodou bio ovoce a bio zeleniny však stále zůstává vysoká cena. Ta je však dána způsobem pěstování, který v první řadě potřebuje mnohem více ruční práce. Na vysoké ceně hraje podíl také dovoz, jelikož čeští ekologičtí zemědělci nejsou zatím schopni pokrýt poptávku a také nejsou schopni některé druhy ovoce a zeleniny v našich přírodních a klimatických podmínkách vypěstovat.

V lokalitě Brno-město existuje hned několik způsobů, jak zakoupit bio ovoce a bio zeleninu. Prvním způsobem, jak se dostat k bio ovoci a bio zelenině je tzv. bedýnkový systém, který v Brně provozuje několik firem. Dalším způsobem je prodej ovoce a zeleniny s označením BIO, v supermarketech a prodejnách zdravé výživy. V neposlední řadě je možné bio ovoce a bio zeleninu sehnat také na bio akcích jako je například

Biojarmark. Bio ovoce a bio zeleninu je nově také možné zakoupit přes internetový obchod rohlik.cz v sekci BIO.

Jednotlivé způsoby a prodejní místa jsou v následující části podrobněji popsány a představeny.

5.3.1 Bio bedýnky

Prvním způsobem, jak si obstarat bio ovoce a bio zeleninu jsou tzv. bio bedýnky. Jedná se o systém, kdy si zákazník vybere velikost bedýnky a podle toho mu je bedýnka naplněna bio ovocem a bio zeleninou, vypěstovanou českými ekologickými farmáři.

Systém bio bedýnek má hned několik výhod:

- Pravidelná dodávka zeleniny v bio kvalitě
- Podpora místních farmářů
- Poznávání netradičních druhů zeleniny
- Sezónní ovoce a zelenina

Objednávky se ve většině prodejen provádějí pomocí e-shopů, telefonicky nebo osobně. Některé subjekty umožňují rozvoz po Brně, u některých si zákazníci své bedýnky vyzvedávají buď přímo na prodejních místech nebo na předem určených výdejních místech.

Bio bedýnky v Brně nabízí hned několik subjektů. Patří mezi ně například: Zdravá výživa Slunečnice, Badeko a Bedýnky Brno.

5.3.1.1 Zdravá výživa Slunečnice

Zdravá výživa Slunečnice se nachází na ulici Lidické a funguje od roku 2009. Už od začátku svého vzniku se tato prodejna zaměřovala na produkty místních farmářů a za tu dobu si vybudovala velkou síť dodavatelů. Hlavním dodavatelem, od kterého prodejna Slunečnice odebírá bio zeleninu je Biozelenina Velehrad, která dodává velký sortiment zeleniny v biokvalitě: brokolice, celer, červená řepa, fenykl, mrkev, pastinák, pórek, rajčata a zelí.

Bedýnkovým systémem se tato prodejna zabývala jako první v Brně od samého vzniku. Bio bedýnky se skládají především z bio zeleniny, případně bio ovoce od blízkých farmářů. V zimních měsících, kdy je nabídka omezená jsou bedýnky doplňovány bio zeleninou z Rakouska či Itálie.

Současná nabídka prodejny Slunečnice zahrnuje:

- 1) Baby bedýnka – jedná se o bedýnku určenou přímo pro přípravu příkrmů pro malé děti. Je složena z nenadýmavé zeleniny jako je: dýně Hokkaidó, mrkev, brokolice, cukety, mangold, špenát, pastinák, červená řepa, brambory, případně jablka. Cena této bedýnky je 150 Kč.
- 2) Malá bedýnka – tato bedýnka váží cca 3-5 kg a je vhodná pro dvě osoby. Jejím obsahem je vždy nejméně pět druhů bio zeleniny. Cena za tuto bedýnku je 200 Kč.
- 3) Střední bedýnka – váha této rodinné bedýnky se liší dle období a druhu zeleniny. Cena se pohybuje okolo 300 Kč.
- 4) Velká bedýnka – tato bedýnka obsahující větší množství zeleniny, je určena pro pravidelné konzumenty. Váha se pohybuje okolo 8 kg a cena je 400 Kč.
- 5) Farmářská bedýnka – tento typ bedýnky už neobsahuje pouze zeleninu, ale je zkombinován s farmářskými produkty dle aktuální nabídky jako jsou sýry, klobásy, vejce, a mnoho dalších. Cena za malou bedýnku je 300 Kč. V nabídce je také velká farmářská bedýnka, která svým obsahem vystačí na celý týden a její cena je 500 Kč.

Bio bedýnky si zákazníci objednávají pomocí e-shopů, telefonicky nebo osobně na prodejně. Připravenou bedýnku je možné si buď vyzvednout osobně na prodejně nebo využít rozvozu po Brně, který je za 50 Kč a při objednávkách nad 1000 Kč je doprava zdarma (BIOSLUNEČNICE, 2017).

5.3.1.2 *Badeko*

Firma Badeko je internetový obchod zabývající se ovocnými a zeleninovými bedýnkami.

Bedýnky obsahují kvalitní a čerstvé produkty od lokálních farmářů a zelinářů z Moravy s certifikátem BIO a IZP (integrovaný systém produkce zeleniny). Bio bedýnky si zákazníci vyberou na internetových stránkách a k nim si volí také způsob doručení. Badeko nabízí rozvoz zdarma v určitých časech (v jiných časech s poplatkem 40 Kč), osobní odběr na vybraných místech a posílání poštou. Odběrná místa jsou: pobočka Badeko v Židenicích, Koloniál Z+K v Kohoutovicích, Zdravá výživa U cesty v Židlochovicích a Vitalvibe v centru na ulici Veveří.

Mezi dodavatele bio zeleniny patří Ekofarma Baucis, která se specializuje na produkci bio brambor, které dostaly i první cenu v soutěži o nejlepší brambory Vysočiny. Dále je z této ekofarmy odebírán také pórek, červená řepa, celer, zelí, kapusta, kadeřávek, kopr, mrkev, okurky, paprika, pastinák, petržel, ředkve, ředkvičky, saláty a také některé netradiční druhy zeleniny jako je topinambur, tuřín nebo vodnice.

Ekofarma Deblín dodává firmě Badeko bio zeleninu z vlastní produkce zahrnující: bílé zelí, řapíkatý celer, salát, rajčata, mangold, brokolice, česnek a pastinák. Ekofarma Deblín se také zabývá dovozem plodin z ekologického zemědělství ze zahraničí, a to z Itálie, Rakouska, Mexika a Holandska. Mezi plodiny ze zahraničí patří: jablka, kiwi, banány, avokádo, pomeranče, grepy, citrony, ananas, mandarinky, cukety, okurky, červené zelí, kedluben, pórek a pastinák.

Dalšími dodavateli bio ovoce a bio zeleniny jsou: Ekofarma Jan Marek, Ekofarma Pospíšilovi, Ekofarma Šebetovský, Farma Crhák Bořitov, Farma Ráječek, Farma Tvarožná, Hospodářství Rousínov, pěstitelé rajčat Hostim, Jan Navrátil, Tvrdonice a Ovocnářské družstvo Brno.

Na rozdíl od ostatních bedýnkových systémů v Brně, Badeko nabízí jak bedýnky zeleninové, tak i bedýnky ovocné (BADEKO, 2017).

V aktuální nabídce je:

- 1) Zeleninová BIO bedýnka – bedýnka obsahuje salát, kedluben, chřest zelený, pórek, cibuli žlutou, červenou řepu, okurku a červené brambory. Je možné si vybrat mezi malou bedýnkou, která stojí 295 Kč a váží 4-6 Kg nebo velkou bedýnkou, která stojí 495 Kč a váží 8-10 Kg.
- 2) Ovocná BIO bedýnka – bedýnka obsahuje ananas, banány, hrušky, grapefruit, jablka a mandarinky. Cena této bedýnky je 368 Kč a váha 4-6 Kg.
- 3) Dětská BIO bedýnka – tato bedýnka obsahuje zeleninu a ovoce, které jsou vhodné pro malé děti od 6. měsíce věku.

5.3.1.3 Bedýnky Brno

Bedýnky Brno odebírají produkty od drobných pěstitelů, kteří svou práci vykonávají v souladu s přírodou. Hlavními dodavateli bio ovoce a bio zeleniny jsou: Ekofarma Pospíšilových a Biofarma Machovi.

Tato firma má svůj systém bedýnek. V bedýnkách nabízejí především zeleninu, která vyrostla v hlíně a bez pesticidů. Dále ovoce z nestříkaných stromů, které může být kyselější, z toho důvodu, že neprošlo dozrávárnou.

Zákazníci si bedýnky vybírají přes e-shop, který se otevírá ve čtvrtek pozdě večer a uzavírá v pondělí ráno. Ihned po uzavěrci se zelenina objednává na farmách a je sklizena přesně podle objednaného množství. Druhy zeleniny jsou na e-shopu aktualizovány každý týden, tak aby odpovídaly skutečnému stavu na poli.

Výdejní dny jsou pak každou středu a čtvrtek. Odběrné místo je malý obchod na ulici Merhautova 92. Ceny se mění až podle skutečné váhy bedýnek (BEDYNKYBRNO, 2016).

5.3.2 Prodejny zdravé výživy

Sortiment bio ovoce a bio zeleniny je dostupný také ve vybraných prodejnách zdravé výživy. Pár z nich, jak už bylo zmíněno, nabízejí tzv. bedýnkový systém. Sem patří například prodejna Slunečnice. Další prodejny nabízejí nákup bio ovoce a bio zeleniny přímo v prodejně. V lokalitě Brno – město je možné zakoupit bio ovoce a bio zeleninu například v prodejně Zdravý život, Zdraví s chutí a v prodejně Brána ke zdraví. V několika prodejnách zdravé výživy bylo bio ovoce a bio zelenina zaznamenáno, avšak nebylo certifikované přímo bio. Kvůli vysoké ceně některé prodejny odebírají čerstvý sortiment od farmářů, kteří pěstují ovoce a zeleninu šetrněji, ne však s certifikátem.

5.3.2.1 Zdravý život

Prodejna Zdravý život se nachází na ulici Lidické v centru Gaute. Je dlouholetým členem Svazu PRO-BIO ekologických zemědělců, producentů a prodejců biopotravin. nabízí velké množství bio ovoce a bio zeleniny, které jsou pěstované bez použití umělých hnojiv, chemických postřiků a pesticidů. Přednost mají čeští ekofarmáři, ale zejména v zimních měsících je sortiment doplňován o produkty dovezené z Rakouska, Itálie a ostatních zemí celého světa. Mezi hlavní dodavatele patří Ekofarma Deblín, Biozelenina Velehrad, Countrylife a Ing. Ludmila Vitoušová.

Nabídka bio ovoce zahrnuje: banány, citróny, jablka a pomeranče. Bio zelenina nabízí širší sortiment a to: batáty, brambory žluté, brokolice, celer, cibule, cuketa, červená řepa, česnek, dýně hokkaido, fenykl, chřest, kedluben, květák, mrkev, petržel, pekingské zelí, pórek, ředkvičky, hlávkový salát, špenát, tuřín a zelí. Pro zajímavost je v tabulce uvedena cena vybraných druhů ovoce a zeleniny (ZZBRNO, 2017).

Tab. 2 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v prodejně Zdraví život*

Druh	Cena (Kč)	Množství (Kg)
Bio banány	89,00	1
Bio batáty	169,00	1
Bio brambory	34,00	1
Bio citróny	85,00	1
Bio jablka	89,00	1
Bio mrkev	46,00	1
Bio pomeranče	69,00	1

5.3.2.2 Zdraví s chutí

Největší prodejnou zdravé výživy v Brně je prodejna Zdraví s chutí v obchodním domě Omega na Náměstí Svobody. Tato prodejna funguje od září roku 2015. K zakoupení je zde široký sortiment zboží od biopotravin až po biokosmetiku.

Zdraví s chutí spolupracuje s více než 50 dodavateli a průběžně přibývají další. V současné době má tato prodejna zdravé výživy nejširší sortiment produktů v Brně.

Nabídka bio ovoce a bio zeleniny je v této prodejně velmi pestrá. Čerstvé bio ovoce a bio zelenina je dováženo vždy ve středu ráno a její obsah se mění dle sezóny.

Aktuálně je k dostání z bio ovoce a bio zeleniny: bio pomeranče, bio citrony, bio banány, bio avokádo, bio limeta, bio zázvor, bio kedlubna, bio brokolice, bio brambory, bio čínské zelí a bio baby špenát (ZDRAVISCHUTI, 2017).

Tab. 3 Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v prodejně Zdraví s chutí

Druh	Cena (Kč)	Množství	Cena za 1 Kg (Kč)
Bio pomeranče	59,90	1 Kg	59,90
Bio citrony	69,90	1 Kg	69,90
Bio banány	59,90	1 Kg	59,90
Bio avokádo	59,90	1 Ks	-
Bio limeta	7,90	1 Ks	-
Bio zázvor	184,00	1 Kg	184,00
Bio kedlubna	34,90	1 Kg	34,90
Bio brokolice	49,90	1 Ks	-
Bio brambory	49,90	1 Kg	49,90
Bio čínské zelí	99,90	1 Kg	99,90
Bio baby špenát	89,90	0,125	719,20

5.3.2.3 Brána ke zdraví

Zdravá výživa Brána ke zdraví se nachází na ulici Orlí v centru Brna. Existuje od roku 2001, kdy ale fungovala na jiném místě než v současnosti. Před několika lety byla otevřena pobočka Brány ke zdraví v městské části Brno – Řečkovice.

Tato prodejna se řídí také myšlenkou neplýtvat a nevyhazovat potraviny. Proto ke konci každého týdne nosí potraviny s končící trvanlivostí konkrétním bezdomovcům na Brněnském Hlavním nádraží.

Sortiment bio ovoce a bio zeleniny je v této prodejně široký. Tak jako ve všech prodejnách i zde se nabídka mění dle sezóny. V současné době nabídka zahrnuje: bio pomeranče, bio citrony, bio jablka, bio banány, bio kiwi, bio mrkev, bio batáty, bio cukety, bio kedlubna, bio kapustu, bio zelí, bio brambory, bio česnek a bio cibule (BRANAKEZDRAVI, 2017).

Tab. 4 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v prodejně Brána ke zdraví*

Druh	Cena (Kč)	Množství
Bio pomeranče	88,00	1 Kg
Bio citrony	110,00	1 Kg
Bio jablka	84,00	1 Kg
Bio banány	90,00	1 Kg
Bio kiwi	120,00	1 Kg
Bio mrkev	45,00	1 Kg
Bio batáty	162,00	1 Kg
Bio cukety	78,00	1 Kg
Bio kedlubna	44,00	1 Ks
Bio kapusta	137,00	1 Kg
Bio zelí	79,00	1 Kg
Bio brambory	41,00	1 Kg
Bio česnek	298,00	1 Kg
Bio cibule	55,00	1 Kg

5.3.3 Obchodní řetězce

5.3.3.1 Globus

V hypermarketu Globus tvoří biopotraviny více než tři procenta z celkové nabídky potravin. Dle poptávky zákazníků je sortiment biopotravin stále rozšiřován a upravován. Nabídka biopotravin zahrnuje: obilné výrobky, mléčné výrobky, luštěniny, pochutiny, dětské výživy a mnoho dalších. Velkou část biopotravin v tomto hypermarketu tvoří produkty značka Alnatura, která je zde k dostání už více než pět let.

Široký sortiment je k dostání také v sekci bio ovoce a bio zeleniny. Aktuálně najdeme v hypermarketu Globus z nabídky bio ovoce: bio citrony, bio pomeranče, bio hrušky a bio jablka a z nabídky bio zeleniny: bio brambory, bio cibule, bio řepa, bio mrkev, bio česnek a bio rajčata.

Dodavatelem veškerého bio ovoce i bio zeleniny je Ekofarma Deblín. Tato ekofarma je největším dodavatelem bio ovoce a zeleniny v České republice (GLOBUS, 2014).

Tab. 5 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v obchodním řetězci Globus*

Druh	Cena (Kč)	Množství	Cena za 1 Kg (Kč)
Bio citróny	39,90	500 g	79,80
Bio pomeranče	55,90	750 g	74,50
Bio hrušky	69,90	4 Ks	–
Bio jablka	59,90	1 Kg	59,90
Bio brambory	35,90	1,5 Kg	23,90
Bio cibule	39,90	1 Kg	39,90
Bio řepa	49,90	1 Kg	49,90
Bio mrkev	46,90	1 Kg	46,90
Bio česnek	49,90	3 Ks (100 g)	499
Bio rajčata	49,90	250 g	199,60

5.3.3.2 Lidl

Dalším obchodním řetězcem, ve kterém najdeme nabídku biopotravin je společnost Lidl. Tento německý obchodní řetězec má v Brně již 10 poboček. Stálá nabídka biopotravin je zde jednou za čas rozšiřována tzv. Bio týdnem, kdy je k dostání větší sortiment biopotravin.

Ve stálé nabídce čerstvého sortimentu biopotravin najdeme především bio ovoce a bio zeleninu, která aktuálně zahrnuje: bio salátovou okurku, bio cuketu, bio banány, bio citróny, bio jablka a bio avokádo.

Veškeré biopotraviny nabízí společnost Lidl pod svou privátní značkou Bio trend (LIDL, 2017).

Tab. 6 Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v obchodním řetězci Lidl

Druh	Cena (Kč)	Množství	Cena za 1 Kg (Kč)
Bio salátová okurka	24,90	1 Ks	-
Bio cuketa	29,90	500 g (balení)	59,80
Bio banány	44,90	1 Kg	44,90
Bio citróny	39,90	500 g (síťka)	79,80
Bio jablka	44,90	600 g (balení)	74,80
Bio avokádo	79,90	2 Ks (balení)	-

5.3.3.3 Billa

Obchodní řetězec Billa nabízí široký sortiment biopotravin pod svou privátní, chráněnou a exkluzivní značkou. Naše bio, která je k sehnání pouze v prodejnách Billa.

Nabízený sortiment bio ovoce a bio zeleniny aktuálně zahrnuje: bio jablka, bio citróny, bio pomeranče, bio kiwi, bio salátovou okurku, bio česnek, bio cibule, bio rajčata, bio mrkev (BILLA, 2017).

Tab. 7 Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v obchodním řetězci Billa

Druh	Cena	Množství	Cena za 1 Kg (Kč)
Bio jablka	49,90 Kč	500 g	99,80
Bio citróny	39,90 Kč	500 g	79,80
Bio pomeranče	49,90 Kč	500 g	99,80
Bio kiwi	29,90 Kč	300 g	99,70
Bio salátová okurka	29,90 Ks	1 ks	-
Bio česnek	39,90 Kč	3 Ks	-
Bio cibule	29,90 Kč	500 g	59,80
Bio rajčata	39,90 Kč	500 g	79,80
Bio mrkev	29,90 Kč	500 g	59,80
Bio řepa	37,90 Kč	4 Ks	-

5.3.3.4 Albert

Obchodní řetězec Albert nabízí široký sortiment biopotravin pod svou vlastní značkou Albert Bio. Momentálně nabízí přes 160 druhů biopotravin a to například: luštěniny, pečivo, mouky, cukrovinky, čaje, vejce, ovoce a zeleninu. V posledních letech se v prodejně Albert rozšířil především sortiment čerstvých produktů jako je bio ovoce a bio zelenina.

Nabídka bio ovoce a bio zeleniny zahrnuje: bio banány, bio citrony, bio pomeranče, bio jablka, bio hrušky, bio rajčata, bio mrkev, bio cuketa, bio dýně Hokkaido, bio červená řepa, bio cibule, bio brambory a bio česnek. Tento sortiment není dostupný na všech prodejnách, jedná se o souhrnný seznam bio ovoce a bio zeleniny prodávaných pod značkou Albert Bio (ALBERT, 2016).

Tab. 8 Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v obchodním řetězci Albert

Druh	Cena (Kč)	Množství	Cena za 1 Kg (Kč)
Bio banány	44,90	1 Kg	44,90
Bio citrony	29,90	500 g	59,80
Bio pomeranče	39,90	750 g	53,20
Bio jablka	37,90	4 Ks	-
Bio hrušky	44,90	4 Ks	-
Bio rajčata	29,90	250 g	119,60
Bio mrkev	24,90	750 g	33,20
Bio cuketa	24,90	2 Ks	-
Bio dýně Hokkaido	59,90	1 Kg	59,90
Bio červená řepa	21,90	500 g	43,80
Bio cibule	16,90	500 g	33,80
Bio brambory	34,90	1 Kg	34,90
Bio česnek	36,90	3 Ks	-

5.3.4 Ostatní

5.3.4.1 Rohlik.cz

Novinkou je v oblasti čerstvého sortimentu biopotravin internetový obchod rohlik.cz. Tento internetový obchod byl založen v roce 2014 zakladatelem Tomášem Čuprem, který stojí například za firmami Slevomat a Dámejídlo. Na začátku podnikání byl nabízený sortiment poměrně malý, ale postupem času se rozrostl o mnoho položek a různých sekcí. Jednou z nově vzniklých sekcí je právě sekce bio ovoce a bio zeleniny. V aktuální nabídce bio ovoce jsou: banány, hrušky, citrony, jablka, pomeranče, kiwi a avokádo. Bio ovoce je dováženo z Ekvádoru, Itálie, Holandska a Španělska. Sortiment bio zeleniny zahrnuje: bio karotku, okurku, cuketu, cibuli, česnek, zázvor, rajčata a řepu. Dodavatelé bio zeleniny jsou tak jako u bio ovoce pouze zahraniční, a to ze Španělska, Itálie, Číny, Bulharska a Holandska.

Postup objednání je pak opravdu jednoduchý. Zákazník si na internetu vybere položky, které chce nakoupit a do dvou hodin mu je kurýrní služba přiveze až domů (ROHLIK, 2017).

Tab. 9 Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v internetovém obchodě Rohlik.cz

Druh	Cena (Kč)	Množství	Cena za 1 Kg (Kč)
Bio pomeranče	79,90	1 Kg	79,90
Bio jablka	68,90	800 g	86,20
Bio citrony	64,90	500 g	129,80
Bio kiwi	45,90	3 Ks	-
Bio hruška	22,34	1 Ks	-
Bio banán	15,25	1 Ks	-
Bio cuketa	16,80	1 Ks	-
Bio karotka	46,90	750 g	62,50
Bio česnek	48,90	120 g	407,50
Bio cibule	49,90	500 g	99,80
Bio červená řepa	44,90	500 g	89,80
Bio okurka hadovka	44,90	1 Ks	-
Bio rajčata	89,90	500 g	179,80
Bio zázvor	49,90 Kč	200 g	249,50

5.3.4.2 Biojarmark

Každý rok v září je v Brně pořádán Brněnský Biojarmark. Pořadatelem je ekologický institut Veronica. Tato akce má dlouholetou tradici, letos se bude konat už 26. ročník. Biojarmarku se účastní více jak 20 regionálních ekologických farmářů a dalších producentů z Jižní Moravy. Cílem Biojarmarku je také představit alespoň část brněnské sítě potravinových alternativ – farmářských obchodů, bedýnkových systémů, environmentálně šetrných restaurací a kaváren atd.

Právě na Biojarmarku je možné nakoupit si bio ovoce a bio zeleninu přímo od ekologických farmářů z Jižní Moravy.

Mezi pěstitele bio ovoce a bio zeleniny, kteří se každoročně účastní patří Ekofarma Baucis, zaměřená na pěstování bio zeleniny. Tato farma pěstuje široký sortiment bio

zeleniny, zahrnující například: brokolici, brukev, celer, cibuli, cuketu, dýni hokkaido, kapustu, kadeřávek, mrkev, kopr, okurky, papriky, pastinák, petržel, pórek, rajčata, ředkev, řepu, zeli atd. (EKOARMABAUCIS, 2017).

Dalším pěstitelem je Biozelenina Velehrad, která pěstuje široký sortiment bio zeleniny a bio ovoce a co nemůže vypěstovat sama, dováží ze zahraničí. Tento subjekt byl založen již v roce 1994 pod jménem Luční údolí, dnešní název Biozelenina Velehrad, získal přejmenováním v roce 2007 (BIOZELENINA, 2017).

Jednou z dalších ekofarem, účastnících se Biojarmarku je Hornácká farma s r.o. z Hrubé Vrbky. Tato farma ekologicky pěstuje ovoce a zeleninu. Dále také chová skot prasata, ovce, kozy, husy, koně a jednoho osla (HORNACKAFARMA, 2017).

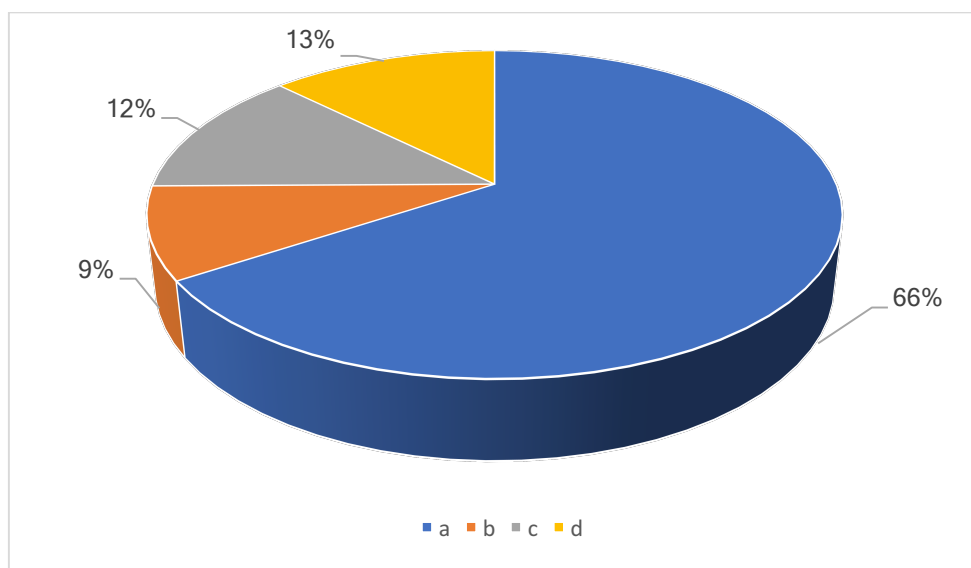
Na Biojarmarku má svůj stánek také Biofarma Sasov, jejíž činnost je velmi pestrá. Každý rok pěstuje kolem dvaceti různých druhů plodin, provozuje malou bioplynovou stanici, zelinářskou zahradu a chová přeštická černostrakatá prasata a skot masných plemen.

I přesto, že se tato biofarma zaměřuje spíše na maso a masné výrobky, nabízí také sortiment bio zeleniny a to: bio brambory, bio cibuli, bio jarní cibulku, bio česnek, bio červenou řepu, bio mangold, bio cukety, bio mrkev, bio okurky nakládačky, bio petržel kadeřavá, bio petržel kořenová, bio saláty, bio rajčata, bio kukuřičný klas, bio meloun vodní, bio pastinák a bio máslovou dýni (BIOFARMA, 2009).

Jelikož se Biojarmark koná vždy na přelomu září a října, sortiment bio zeleniny a bio ovoce nezahrnuje celkovou nabídku, ale pouze sezónní zboží (VERONICA, 2017).

5.4 Výsledky dotazníkového šetření

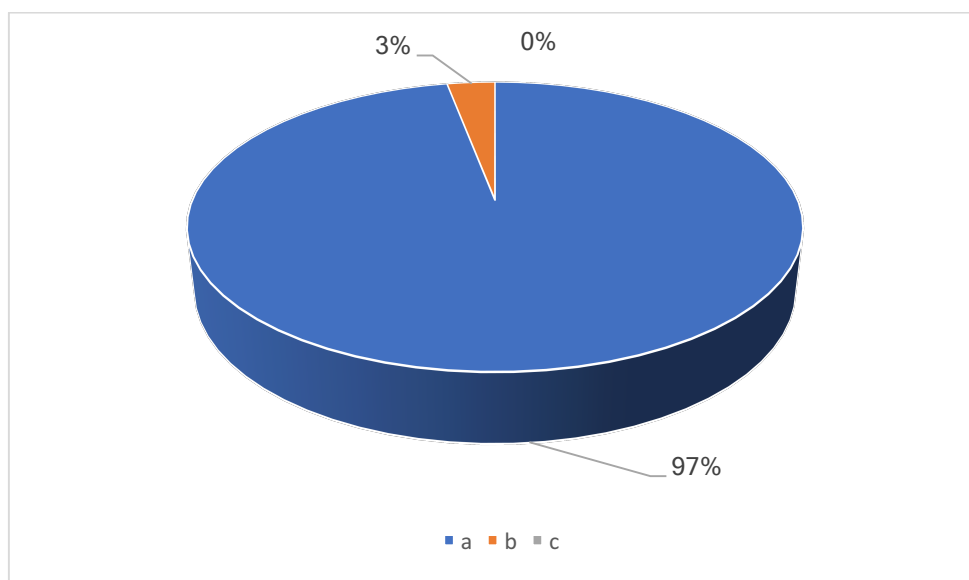
Pomocí dotazníkového šetření bylo zjišťováno povědomí a spokojenost dostupnosti čerstvého sortimentu bioproduktů.

Obr. 3 Co si vybavíte pod pojmem biopotraviny?

- Legenda: a) Výrobky pocházející z ekologického zemědělství
b) Zdravější potraviny
c) Drahé potraviny
d) Kvalitnější a chutnější potraviny

Pod pojmem biopotravina si 66 % respondentů vybaví výrobky pocházející z ekologického zemědělství. Jako kvalitnější a chutnější potraviny, označilo biopotraviny 13 % dotazovaných. O procento méně, tedy 12 % respondentů si pojem biopotraviny spojuje s drahými potravinami. Pouze 9 % respondentů si pod pojmem biopotravina vybaví zdravější potraviny.

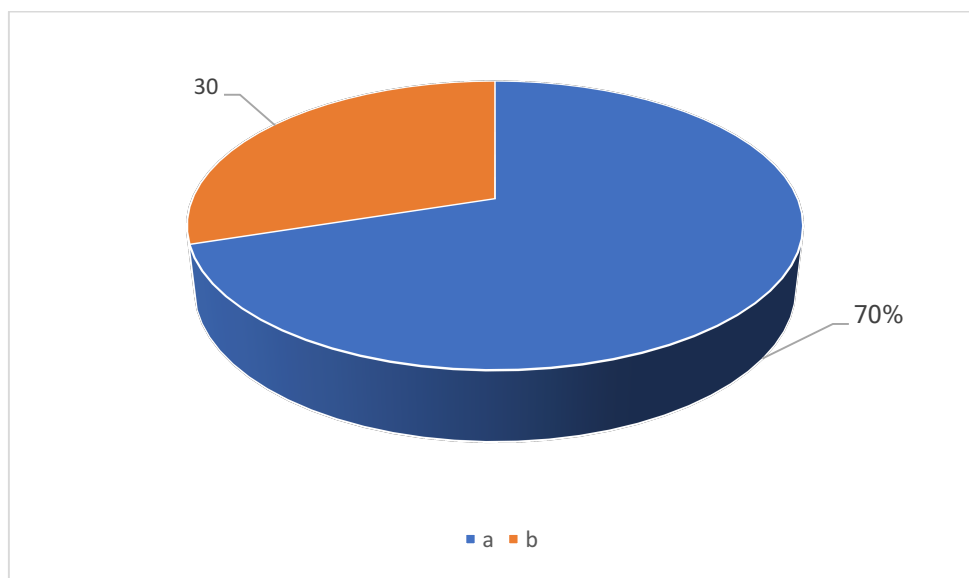
Obr. 4 Podle čeho poznáte biopotraviny?

Legenda: a) Podle speciálního označení na obalu

b) Nevím

c) Jinak:

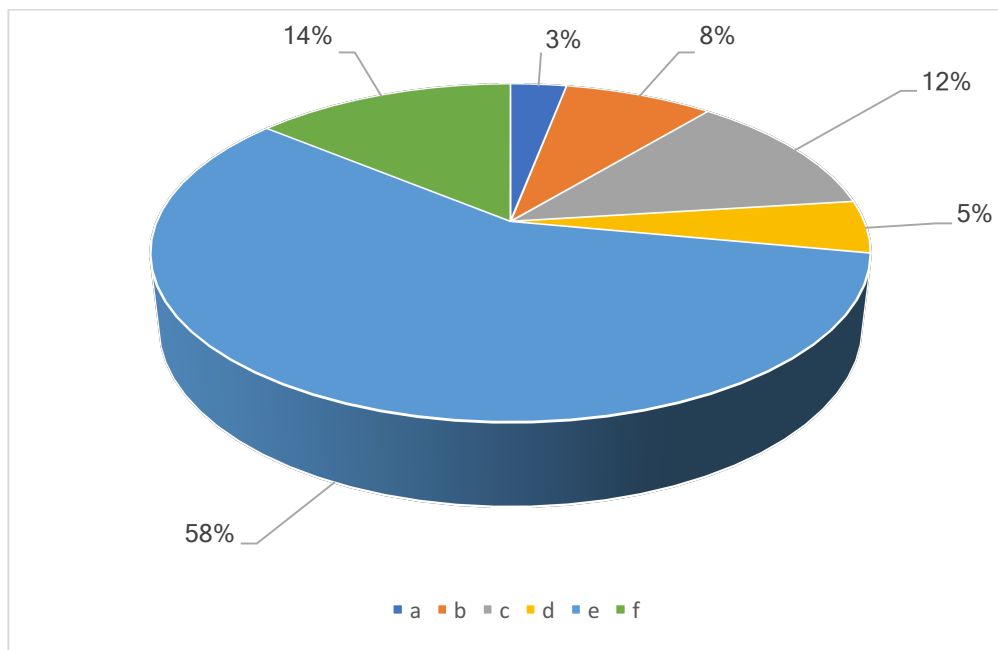
Značení biopotravin je známo skoro všem dotazovaným až na pár výjimek. To, že jsou biopotraviny speciálně označeny na obalu grafickým znakem, kódem kontrolní organizace a původem surovin, vědělo 97 % respondentů. Pouze 3 % dotazovaných nevěděly, podle čeho přesně biopotraviny poznají. Překvapivým zjištěním však bylo, že tito respondenti v dalších otázkách odpovídali kladně a bio ovoce i bio zeleninu několikrát do měsíce nakupují. Jednalo se o respondenty ve věku 21–25 let přímo z lokality Brno – město.

Obr. 5 *Myslíte si, že je v Brně – městě dostačující dostupnost „čerstvých surovin“ (bio ovoce a bio zeleniny)?*

Legenda: a) Dostačující
b) Nedostačující

U otázky na dostačující dostupnost „čerstvých“ surovin v Brně – městě byla zaznamenána více jak polovina kladných odpovědí. Podle 70 % respondentů je v Brně – městě dostačující dostupnost bio ovoce a bio zeleniny. Naopak 30 % respondentů na tuto otázku odpovědělo, že podle nich dostupnost není dostačující. Více jak polovina z 30 % respondentů, kteří označili dostupnost čerstvého sortimentu bioproduktů v lokalitě Brno – město za nedostačující, nežije přímo v této lokalitě. Většina z nich žije v lokalitě Brno – venkov nebo úplně mimo Brno. Jednalo se především o respondenty, kteří do Brna dojíždějí za studiem nebo za prací a dostupnost těchto produktů nemají dostatečně zmapovanou.

Obr. 6 Jak často kupujete bio ovoce a bio zeleninu?

Legenda: a) Několikrát týdně

b) 1x týdně

c) Několikrát měsíčně

d) 1x měsíčně

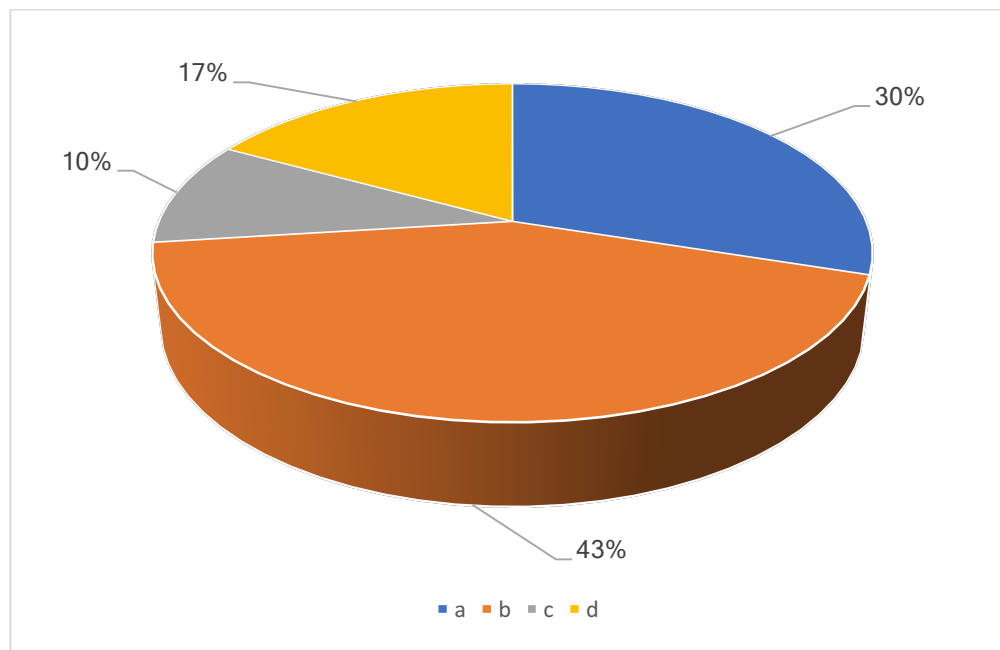
e) Příležitostně

f) Nikdy

Více jak polovina respondentů (58 %), nakupuje bio ovoce a bio zeleninu příležitostně. Respondentů, kteří bio ovoce a bio zeleninu nikdy nenakupovali je 14 %. Jedná se o respondenty, kteří v dalších otázkách uvedli, že si ovoce a zeleninu pěstují na své zahrádce, tudíž mají přímo svoje bio ovoce a bio zeleninu. Tato odpověď však poukazuje na stále nedostatečnou informovanost lidí o ekologické produkci. Většina z těchto respondentů si totiž myslela, že BIO znamená pouze šetrná produkce bez použití chemikálií, ale nevěděli, že je nutná určitá certifikace, aby se produkt mohl označovat jako BIO.

Další skupinou bylo 12 % respondentů, kteří bio ovoce a bio zeleninu nakupují několikrát měsíčně. 8 % dotazovaných uvedlo, že nakupuje čerstvý sortiment bioproduktů 1x týdně.

Respondentů, kteří si kupují bio ovoce a bio zeleninu 1x měsíčně je 5 %. Nejmenší skupinou respondentů jsou 3 % dotazovaných, kteří ovoce a zeleninu v BIO kvalitě nakupují několikrát týdně.

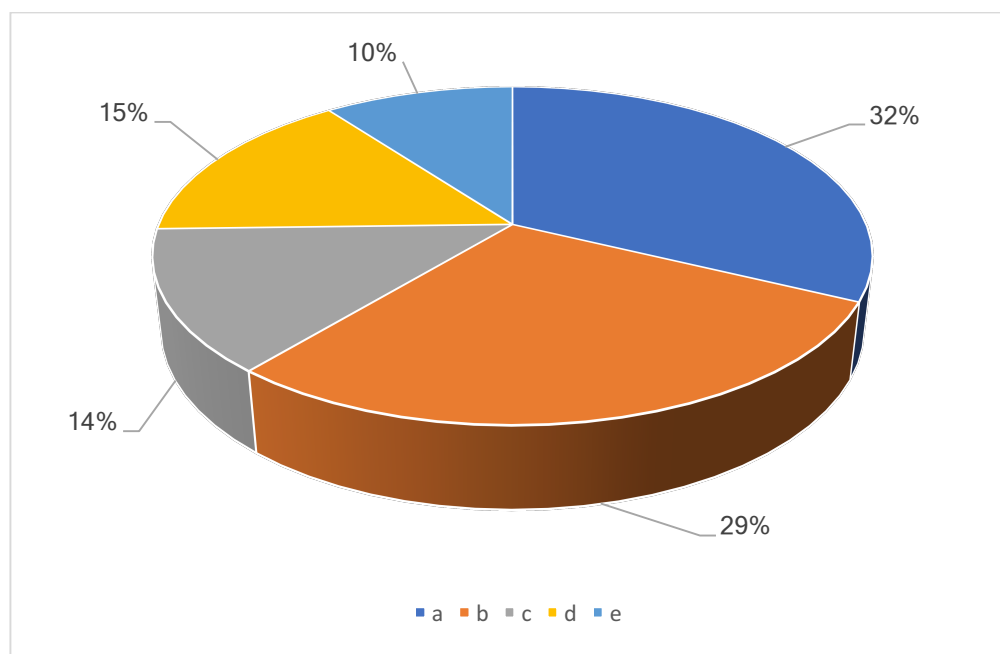

Obr. 7 Kde nejčastěji nakupujete bio ovoce a bio zeleninu?

- Legenda: a) Supermarkety
b) Prodejny zdravé výživy
c) Bio bedýnky
d) Jiné

Skoro polovina respondentů (43 %) nakupuje bio ovoce a bio zeleninu v prodejnách zdravé výživy. Jako zdůvodnění byla uvedena především čerstvost a podpora dodavatelů, kterými jsou většinou menší farmáři z okolních oblastí. V supermarketech nakupuje čerstvý sortiment bioproduktů 30 % dotazovaných, a to především z toho důvodu, že mají vše na jednom místě. Systému tzv. bio bedýnek využívá pouze 10 % respondentů i přesto, že se jedná o jeden z nejlepších způsobů, jak si koupit bio ovoce a bio zeleninu. Respondentů, kteří uvedli jiné místo bylo 17 %. Tito respondenti uváděli jako místo nákupu: místní farmáře, což ale nezahrnuje lokalitu Brno – město. Jako další místa

nákupu byly uvedeny farmářské trhy a pěstování bio ovoce a bio zeleniny na své vlastní zahrádce, což ale jak už bylo uvedeno není certifikováno jako BIO.

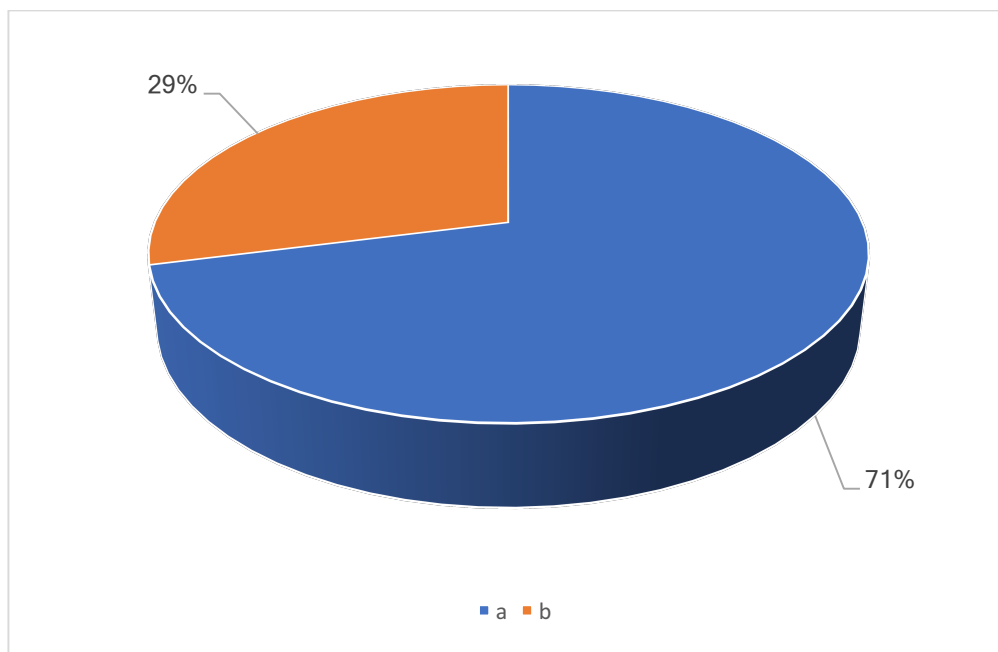

Obr. 8 *V jakých supermarketech v lokalitě Brno-město kupujete bio ovoce a bio zeleninu?*

- Legenda: a) Globus
b) Lidl
c) Albert
d) Billa
e) Jiné:

Nejvíce respondentů (32 %) uvedlo jako supermarket, ve kterém nakupují nejvíce bio ovoce a bio zeleninu, obchodní řetězec Globus, kde je veškerý sortiment dodáván z Ekofarmy Deblín. Skoro stejně velké množství respondentů (29 %) nakupuje čerstvý sortiment bioproduktů v obchodním řetězci Lidl, kde je kromě stálého sortimentu bio ovoce a bio zeleniny nabídka rozšiřována v tzv. bio týdnech. Respondentů, kteří nakupují ovoce a zeleninu v BIO kvalitě v obchodním řetězci Billa je 15 % a v obchodním řetězci

Albert 14 %. Jako velké plus u těchto dvou řetězců, byla uváděna vlastní privátní bio značka. Jinou možnost supermarketu označilo 10 % respondentů a uvedlo, že bio ovoce a bio zeleninu nakupují také v obchodním řetězci Tesco.

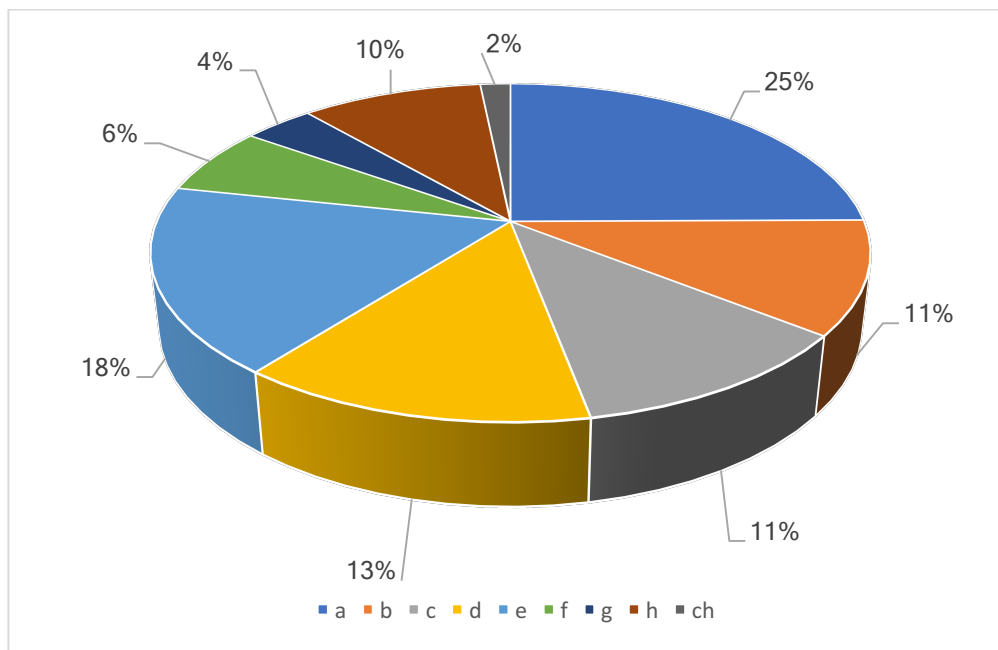

Obr. 9 Víte, co znamená tzv. bedýnkový systém?

Legenda: a) Ano

b) Ne

Co znamená tzv. bedýnkový systém vědělo 71% respondentů, a to z důvodu, že bedýnkový systém už někdy vyzkoušeli nebo o něm alespoň slyšeli. Ze všech dotázaných respondentů. 29 % nevědělo o co se jedná a ani o tomto systému nikdy neslyšeli.

Obr. 10 *Jaké bio ovoce a bio zeleninu kupujete nejčastěji?*

Legenda: a) Bio jablka

b) Bio mrkev

c) Bio banány

d) Bio citrony

e) Bio rajčata

f) Bio okurky

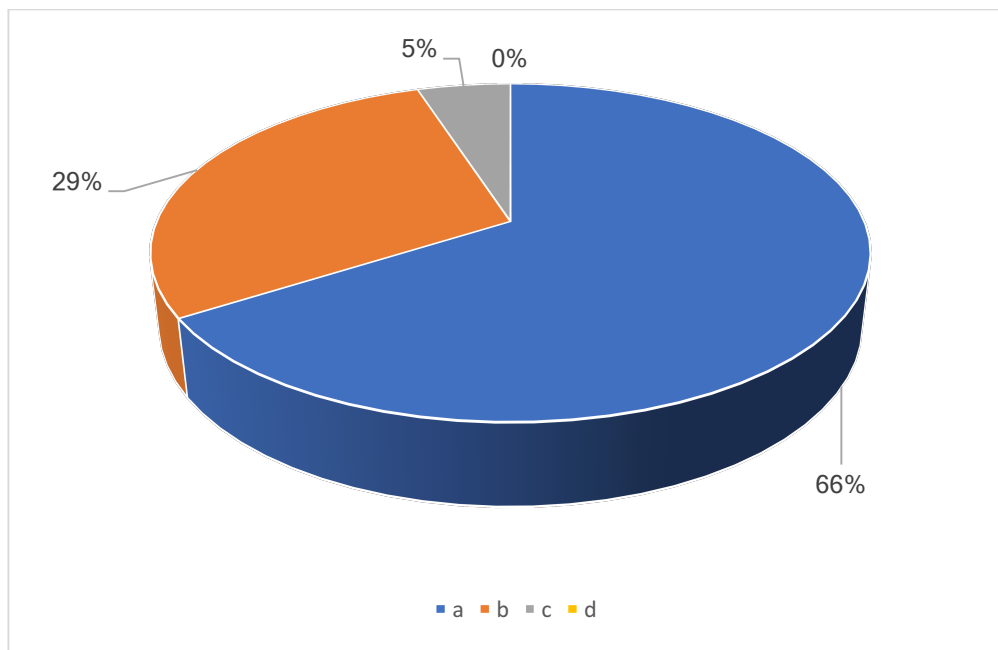
g) Bio cibule

h) Žádné

ch) Jiné

Na otázku ohledně nejčastěji kupovaného druhu bio ovoce a bio zeleniny jsou odpovědi poměrně různorodé. Nejvíce respondentů uvedlo, že v biokvalitě nakupuje především jablka (25 %) a rajčata (18 %). Dále respondenti uváděli jako nejčastěji nakupovaný sortiment bio citrony (13 %), bio banány (11 %) a bio mrkve (11 %). Z dotazovaných respondentů uvedlo 10 %, že nenakupuje žádné bio ovoce ani bio zeleninu a jednalo se zase o skupinu, která si ovoce a zeleninu pěstuje sama na zahradě. Bio okurky, jako nejčastěji nakupovaný druh zeleniny označilo 6 % respondentů a bio cibuli 4 %. Poslední

2 % dotazovaných uvedlo jako odpověď jiné druhy bio ovoce a bio zeleniny a to přímo bio brambory a bio saláty.

Obr. 11 *Jakou částku jste ochotni utratit měsíčně za nákup bio ovoce a bio zeleniny?*

Legenda: a) Do 500 Kč

b) 501 - 1000 Kč

c) 1001 - 2000 Kč

d) Více než 2001 Kč

Více jak polovina respondentů (66 %) není ochotna za nákup bio ovoce a bio zeleniny utratit více jak 500 Kč. Respondentů, kteří utratí měsíčně za čerstvý sortiment bioproduktů částku mezi 501- 1000 Kč je 29 %. Zbýlých 5 % dotazovaných je ochotných dát za bio ovoce a bio zeleninu 1001- 2000 Kč. Žádný z respondentů není ochoten utratit za tento sortiment více než 2001 Kč.

6 DISKUZE

6.1 Aktuální stav ekologického zemědělství a výroby biopotravin a typické činnosti v Jihomoravském kraji

Při tvorbě aktuálního stavu ekologického zemědělství a výroby biopotravin v Jihomoravském kraji bylo zjištěno, že se zde nachází 300 subjektů. S výměrou celkové plochy EZ, je Jihomoravský kraj až na 6. místě s celkovou plochou výměry 17 039 ha. Mezi hlavní oblasti EZ v České republice patří i nadále Jihočeský kraj s výměrou 69 785 ha a po něm následují kraje: Plzeňský, Karlovarský a Moravskoslezský s výměrou v rozmezí 54 731- 54 543 ha. V několika posledních letech byl z pohledu vývoje zaznamenán největší pokles ploch EZ v Jihomoravském kraji.

Největší část ze všech subjektů tvoří v Jihomoravském kraji výrobci biopotravin. Z celkového počtu 300 subjektů se 96 subjektů zabývá výrobou biopotravin.

V Jihomoravském kraji se oproti ostatním krajům ČR nachází nejvíce ekologicky obhospodářované orné půdy, ale zemědělské podniky jsou zde v průměru nejmenší ze všech krajů. Na Jižní moravě se nachází především vinice a úrodná pole. Oproti ostatním krajům je v Jihomoravském kraji minimum luk a pastvin, které by byly v ekologickém režimu. Louky a pastviny najdeme v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Plzeňského, Karlovarského, Moravskoslezského a Ústeckého kraje.

V Jihomoravském kraji se nachází nejvíce výrobců biopotravin, z toho dvě třetiny jsou právě vinaři. Nejčastější a typická činnost výrobců biopotravin v Jihomoravském kraji je tedy výroba vína z vinných hroznů. V Jihomoravském kraji se nachází více než 90 % plochy vinic ČR a vinná réva se pěstuje na více než 900 ha. Právě vinice zaujímají v Jihomoravském kraji největších výměr ploch EZ v tomto kraji. V žádném z ostatních krajů není výroba vína z vinných hroznů rozšířena tolik jako v Jihomoravském kraji. Důvodem jsou přírodní a klimatické podmínky Jižní moravy, které jsou ideální pro pěstování vinné révy. Další častou činností v Jihomoravském kraji je pěstování ovoce a zeleniny. Ekologičtí zemědělci zde obhospodařují třetinu výměry veškeré půdy, na které se v ČR pěstuje biozelenina. Ostatní kraje v České republice se zabývají v oblasti výroby biopotravin především zpracováním masa a masných výrobků, mléčných výrobků a zpracováním a konzervací ovoce a zeleniny.

6.2 Dostupnost čerstvého sortimentu bioproduktů

Celková dostupnost čerstvého sortimentu v lokalitě Brno - město je dle mého zjištění dostačující. Nejlepším způsobem jak si pořídit čerstvou a kvalitní bio zeleninu a bio ovoce je bedýnkový systém, který provozuje v lokalitě Brno - město několik subjektů. Cena za bedýnku je v porovnání s nákupem jednotlivých položek v BIO kvalitě v supermarketech nebo prodejnách zdravé výživy výhodnější. Ve srovnání s nabídkou farmářských bedýnek, které neobsahují zeleninu a ovoce v certifikované BIO kvalitě, jsou bio bedýnky na skoro stejné cenové úrovni, v některých případech i levnější nebo se liší pouze o pár korun.

Sortiment bio ovoce a bio zeleniny v prodejnách zdravé výživy je na velmi dobré úrovni. I přesto, že v lokalitě Brno - město existuje pouze několik prodejen zdravých výživ, které tyto produkty nabízejí, jejich sortiment je opravdu široký a dostačující. V několika prodejnách byl proveden cenový průzkum, z kterého vyplynulo, že ceny stejných produktů se v různých prodejnách liší v řádek desítek korun. Při zjišťování dostupnosti čerstvého sortimentu bioproduktů, byl nejširší sortiment zaznamenán zejména v prodejně Zdraví s chutí v obchodním domě Omega v centru Brna. Dalšími dvěma prodejny s velkou nabídkou čerstvého sortimentu byly prodejny Zdravý život, nacházející se v centru Gaute na ulici Lidická a Brána ke zdraví na ulici Orlí. V několika prodejnách zdravé výživy byl zaznamenán sortiment ovoce a zeleniny, ale nebyl v certifikované kvalitě BIO, tak jak by většina zákazníků předpokládala. Důvodem byly vysoké ceny a hledání dodavatelů s přijatelnějšími cenami.

Tato skutečnost byla zaznamenána i v prodejně Sklizeno, která nabízí široký sortiment ovoce a zeleniny. V BIO kvalitě byly ale pouze tři produkty a to: brambory, banány a zázvor. Po zjišťování důvodu, proč se v této prodejně nevyskytuje větší sortiment bio ovoce a bio zeleniny bylo zjištěno, že majitelé této prodejny zatím nenašli dodavatele, který by jim vyhovoval cenově. Většina dodavatelů má vysoké ceny, za které by si podle nich nabízený sortiment kupovalo málo lidí. I přesto se ale prodejna Sklizeno snaží vhodného dodavatele najít a do budoucna nabídku bio ovoce a bio zeleniny má určitě v plánu rozšířit, jelikož v současné době začíná stoupat poptávka po těchto produktech především od maminek, které svým dětem chtějí dávat ovoce a zeleninu v BIO kvalitě.

Oproti ovoci a zelenině pěstované v konvenčním zemědělství je cena bio ovoce a bio zeleniny vždy alespoň jednou tak dražší. Příkladem je například cena bio banánů, která je cca 90 Kč/ kg. Cena za 1 kg banánů pocházejících z konvenčního zemědělství je cca 40 Kč/ kg. Viditelný rozdíl je také ve srovnání bio cibule a běžné cibule. Cena za 1 kg běžné cibule je cca 12 Kč/ kg, naproti tomu cena bio cibule je 55 Kč/ kg, tzn. čtyřikrát vyšší než cibule z konvenčního zemědělství.

Při mapování dostupnosti čerstvého sortimentu bioproduktů v supermarketech byl zaznamenán menší sortiment bio ovoce a bio zeleniny než v prodejnách zdravé výživy. Sortiment také neodpovídal nabídce uváděné na internetových stránkách jednotlivých obchodních řetězců. Největší sortiment bio ovoce a bio zeleniny byl nalezen v hypermarketu Globus, který veškerý sortiment odebírá od největšího dodavatele čerstvého sortimentu bioproduktů, Ekofarmy Deblín. Sortiment shodný s nabídkou na internetu byl zjištěn v prodejně Lidl. O něco méně uspokojivý sortiment byl zaznamenán v prodejnách Billa a Albert, kde z nabízených produktů byla nalezena méně jak polovina a v některých případech se i lišily uváděné ceny. Z uvedených prodejních míst má nejvyšší ceny za bio ovoce a bio zeleninu internetový obchod Rohlik.cz. Je ale otázkou, jestli se vyšší cena nevykompenzuje dopravou zdarma až domů.

Bio ovoce a bio zelenina je jednoznačně nejlevnější přímo od farmáře, což ale v lokalitě Brno- město není úplně možné. Jedním z možných způsobů jak se dostat k bio ovoci a bio zelenině přímo od farmáře je biojarmark, který se pořádá každý rok v září. Několik ekologických farmářů zde nabízí široký sortiment bio ovoce a bio zeleniny a ceny jsou ve srovnání s prodejny zdravých výživ nižší.

V rámci celé ČR se v kvalitě BIO v několika posledních letech dařilo nejvíce prodávat především zeleninu. Více jak polovinu zaujímá kořenová zelenina a dále plodová zelenina, košťálovitá a listová zelenina. Naopak nejprodávanějším konvenčním produktem byly peckoviny, hrozny, hrušky a jablka. Co se týče uplatnění produkce, u biozeleniny bylo 99 % produkce prodáno, ale u bio ovoce bylo prodáno 67 % a 33 % bylo užito jinak.

6.3 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo prováděno za účelem zjištění povědomí a spokojenosti dostupnosti čerstvého sortimentu bioproduktů. Cílovou skupinou tohoto šetření byli pracující nebo studenti v lokalitě Brno - město, u kterých byl předpoklad, že biopotravinu alespoň příležitostně kupují. Z výsledků dotazníkového šetření bylo zjištěno, že o biopotravinu se zajímají více ženy než muži. Byly také zaznamenány rozdíly v odpovědích mužů a žen. Například většina dotazovaných mužů jako místo nákupu bio ovoce a bio zeleniny uvedla supermarket, kdežto ženy uváděly nejčastěji prodejny zdravé výživy. Odpovědi se také lišily v částce, kterou jsou ochotni utratit muži a ženy za nákup bio ovoce a bio zeleniny. Většina dotazovaných mužů uvedla, že za nákup čerstvého sortimentu bioproduktů není ochotna utratit více jak 500 Kč měsíčně. Naopak ženy jsou ochotné dát měsíčně za nákup bio ovoce a bio zeleniny více jak 500 Kč.

I přesto, že většina respondentů měla o biopotravinách povědomí, našli se i respondenti, kteří jako bio ovoce a bio zeleninu označovali ovoce a zeleninu vypěstovanou na své vlastní zahradě. Z jejich tvrzení je však patrná nedostatečná informovanost co se ekologické produkce a certifikace týče.

Jako nejčastější místa nákupu bio ovoce a bio zeleniny byly označeny na prvním místě prodejny zdravé výživy, díky širokému sortimentu ovoce a zeleniny v bio kvalitě a na druhém místě supermarket. Tato skutečnost pouze potvrdila zjištění zaznamenaná během mapování dostupnosti čerstvého sortimentu bioproduktů v lokalitě Brno – město.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že oslovení respondenti mají o biopotravinách dostatečné povědomí. Čerstvé bioprodukty však nekupují tolik, jak by si asi prodejci přáli a to z důvodu vysokých cen. Většina respondentů si raději tyto suroviny koupí například na trzích, kde sice nejsou v certifikované BIO kvalitě, ale jsou také pěstované šetrněji než běžné konvenční a navíc jsou levnější. Je také zřejmé, že většina respondentů se ani tolik neřídí logy pro ekologickou produkci a označováním bioproduktů, jako spíš cenou těchto produktů.

Výsledky tohoto dotazníkového šetření byly srovnány s výsledky kvantitativního výzkumu dostupného na stránkách MZe, zkoumajícího povědomí a nákupní chování v oblasti

biopotravin. Tento výzkum byl prováděn v roce 2010, jedná se tedy o srovnání vývoje povědomí v oblasti biopotravin.

Významnou cílovou skupinou jsou v obou dvou případech, ženy a lidé s vyšším stupněm vzdělání. Tato skupina se k problematice biopotravin staví jednoznačně pozitivně a také je ochotna utratit v tomto odvětví více peněz. Tak jako v dotazníkovém šetření prováděném v této diplomové práci, i ve výzkumu z roku 2010 je stále největší brzdou spotřeby biopotravin jejich vysoká cena. Rozdíl je také patrný v prodejních místech biopotravin, kdy ve výzkumu z roku 2010 uvedla většina respondentů jako místo nákupu supermarkety, kdežto v dotazníku z roku 2017 byly nejčastěji uvedeny prodejny zdravé výživy. Dalším zajímavým zjištěním je, že v roce 2010 považovala sortiment biopotravin většina dotazovaných za nedostačující a malý, zato v roce 2017 byl v dotazníku zaznamenán sortiment biopotravin jako široký a jejich dostupnost za dostačující. I po uplynutí několika let ale stále zůstává stejná částka, kterou jsou spotřebitelé ochotni utratit za nákup biopotravin a to v průměru 500 Kč za měsíc.

Velký rozdíl byl zaznamenán v otázkách týkajících se biobedýnek. Ve výzkumu z roku 2010 o biobedýnkách neslyšelo 73 % respondentů, naopak při šetření z roku 2017 mělo o biobedýnkách povědomí 71 % dotazovaných. Znatelný pokrok byl také zaznamenán v označování a používání log pro ekologickou produkci. V roce 2010 mělo pouze 54 % dotázaných pojem o tom, že existuje logo pro národní označení biopotravin a pouze 9 % vědělo o logu evropském. Oproti tomu z dotazníku z roku 2017 vyplynulo, že označování a loga pro ekologickou produkci jsou známa 97 % respondentům.

7 ZÁVĚR

Počet subjektů podnikajících v ekologickém zemědělství se v posledních letech stále zvyšuje. Tento stav je ovlivněn především narůstající poptávkou spotřebitelů po kvalitnějších a zdravějších produktech a také současný trend zdravého životního stylu. Aktuálně v Jihomoravském kraji podniká v ekologickém zemědělství celkem 300 subjektů, z nichž největší část tvoří ekologičtí zemědělci a výrobci biopotravin. V kategorii výroby biopotravin je nejčastější činností výroba vína z vinných hroznů, a to díky přírodním a klimatickým podmínkám Jižní Moravy. Další častou činností je pěstování bio ovoce a bio zeleniny a také jejich zpracování a konzervování.

Jak již bylo uvedeno, ze zjištěných výsledků vyplynulo, že nejčastější činností výrobců biopotravin v Jihomoravském kraji, je výroba vína z vinných hroznů. Tato činnost je tedy bezesporu typickou činností pro Jihomoravský kraj. Stále více vinařů se začíná přiklánět k šetrnějším způsobem pěstování vinné révy a jejímu následnému zpracování. Poukazuje na to také skutečnost, že i vinaři, kteří donedávna nehosподаřili v ekologickém režimu, již několik svých vinic obhospodařuje ekologicky a svůj sortiment tak rozšiřují o nabídku organických vín. V současnosti se v Jihomoravském kraji nachází 60 vinařů, kteří se zabývají výrobou bio vína.

Další častou činností Jihomoravského kraje je pěstování ovoce a zeleniny v bio kvalitě. Během mapování lokality Brno – město, bylo zjištěno, že nabídka čerstvého sortimentu bioproduktů je na velmi dobré úrovni. Bio ovoce a bio zeleninu je možné objednat přes tzv. bedýnkový systém, kterému se v Brně věnuje hned několik subjektů a jejichž ceny jsou velmi příznivé. Sortiment bio ovoce a bio zeleniny je také možné sehnat v prodejnách zdravé výživy, které nabízejí pestrý sortiment dle aktuální sezóny. Většina prodejen zdravých výživ s nabídkou čerstvého sortimentu bioproduktů se však nachází pouze v centru Brna. Dalším prodejním místem jsou také obchodní řetězce, které ale dle zjištění při mapování dostupnosti nedisponovaly tak širokou nabídkou jako prodejny zdravé výživ. Supermarkety spolu s prodejny zdravé výživy tvoří nejčastější místa nákupu bio ovoce a bio zeleniny.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že povědomí o biopotravinách u spotřebitelů stále stoupá. Čerstvý sortiment však stále není tak populární, jak by se mohlo zdát. Většina spotřebitelů není ochotna dát za bio ovoce a bio zeleninu vyšší částku peněz.

Mnoho spotřebitelů upřednostňuje ovoce a zeleninu od farmářů, kteří nemají přímo bio certifikaci, tudíž jejich ceny nejsou tak vysoké.

Největším problémem u biopotravin tak stále zůstává jejich vysoká cena, která je způsobena především vyššími náklady za šetrnější produkci, ale také v řadě případů vyšší marží v obchodních řetězcích. Ekologičtí zemědělci nedosahují takových výnosů jako běžní zemědělci a používají více manuální práci. To vše se potom odrazí na konečné ceně produktu. Čím více subjektů se ale bude výrobě biopotravin věnovat, tím se cena pro spotřebitele bude postupně snižovat. V současné době se poptávka po biopotravinách stále zvyšuje a čím dál tím více zemědělců vstupuje do tohoto odvětví, tudíž je velmi pravděpodobné, že se v budoucnu dočkáme nižších cen i v České republice.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- BOROVANOVÁ, Kateřina. *Charakteristika dostupnosti biopotravin a možnosti veřejného stravování v regionu Brno – město*. Brno, 2015, 61 s. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce Ing. Tamara Dryšlová, Ph.D.
- ČERVENKA, Jaroslav a Kateřina KOVÁŘOVÁ. *Biopotraviny: průvodce biotrhem a trhem zdravé výživy*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005, 111 s. ISBN 80-213-1404-4.
- DVORSKÝ, Jan a Jiří URBAN. *Základy ekologického zemědělství: podle nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 s příklady*. 2., aktualizované vydání. Brno: ÚKZÚZ, 2014, 109 s. ISBN 978-80-7401-098-9.
- FORŠT, Jaroslav. *Kapesní biolexikon: průvodce biotrhem a trhem zdravé výživy*. Praha: IFP Publishing, 2007, 192 s. ISBN 978-80-903997-0-9.
- MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, 2016. *Ekologické zemědělství v České republice – ročenka 2015*. Praha, 84 s. ISBN 80-7084-554-6
- MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, 2012: *Právní předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin*. Praha, 148 s. ISBN 978-80-7434-059-8.
- MOUDRÝ, Jan a Jaroslav PRUGAR. *Biopotraviny: hodnocení kvality, zpracování a marketing*. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2002, 34 s. Příručka ekologického zemědělce. ISBN 80-727-1111-3.
- ŠÁNOVÁ, Petra. *Cvičení z biopotravin: průvodce biotrhem a trhem zdravé výživy*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006, 95 s. ISBN 978-80-213-1460-3.
- ŠARAPATKA, Bořivoj a Jiří URBAN. *Ekologické zemědělství v praxi*. Šumperk: PRO-BIO, 2006, 502 s. ISBN 80-870-8000-9.
- URBAN, Jiří, KOTĚRA, Jan, ed. *Jak se rodí biopotraviny, aneb, Jak ekozemědělci dávají vzniknout potravinám*. Praha: PRO-BIO LIGA ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství, 2011, 15 s. ISBN 978-80-904223-3-9.
- VALEŠKA, Jan, ed. *Kvalita a bezpečnost biopotravin: srovnání způsobů produkce potravin*. Olomouc: Bioinstitut ve spolupráci s PRO-BIO Ligou a PRO-BIO Svazem ekologických zemědělců, 2008, 24 s. ISBN 978-80-904174-3-4.
- ZEMANOVÁ, Hana. *BioAbecedář Hanky Zemanové: průvodce biotrhem a trhem zdravé výživy*. Praha: Smart Press, 2010, 440 s. ISBN 978-80-87049-30-3.

Legislativa pro ekologické zemědělství:

Zákon č. 242/ 2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství.

NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu.

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91.

Internetové zdroje:

ABCERT: Kdo jsme [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.abcert.cz/index.php>

AGRO ČR: Sedmimiliardová ztráta[online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.agrocr.cz/sedmimiliardova-ztrata.php>

ALBERT: Albert Bio [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<https://www.albert.cz/nase-znacky/albert-bio>

BADEKO: Bedýnky [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<https://www.badeko.cz/eshop/bedynky/>

BEDÝNKY BRNO: Kdo jsme? [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.bedynkybrno.cz/index.php/kdo-jsme>

BILLA: Naše Bio [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
https://www.billa.cz/Sortiment/Naše_Bio/Naše_Bio/dd_bi_subpage.aspx

BIOSLUNEČNICE: Bio bedýnky [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
http://www.bioslunecnice.cz/index.php?id_cms=8&controller=cms

BIOFARMA SASOV: Produkty [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://biofarma.cz/cz/nabizime/produkty>

BIOKONT: Produkce biovína [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.biokont.cz/?e=97>

BIOVÍNO Abrle: Produkce biovína [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.biovino-abrle.cz/produkce-biovina/>

BIOZELENINA: O nás [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.biozelenina.eu>

BRÁNA KE ZDRAVÍ: Náš příběh [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.branakezdravi.cz/nas-pribeh>

BUREAU VERITAS: Certifikace [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.bureauveritas.cz/home/our-services/certification>

ČZSO: Charakteristika Jihomoravského kraje [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/charakteristika_jihomoravskeho_kraje

ČZSO: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016 [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32398131/33010316.pdf/0561223a-00da-4248-bbb4-46919fad4e87?version=1.5>

ČZSO: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje 2015 [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32398147/33012816.pdf/a99eef97-50a0-4d21-b558-82b5aaa0fdf2?version=1.9>

EKOFARMA BAUCIS: Bio zelenina [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://ekofarma.baucis.sweb.cz>

GLOBUS: Zdravý svět [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.globus.cz/nabidka/zdravy-svet.html>

HORŇÁCKÁ FARMA: Bio ovoce a bio zelenina [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.hornackyeshop.cz/bio-ovoce-a-zelenina>

KEZ: O společnosti [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.kez.cz>

KEZ: Platná legislativa [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.kez.cz/narizeni-komise-es-7102009-a-8892008-a-narizeni-rady-es-8342007>

LIDL: Naše BIO produkty [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.lidl.cz/cs/3119.htm>

Ministerstvo zemědělství: *Loga a značení*. [online]. [2017] [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/loga-a-znaceni/>

Ministerstvo zemědělství: *Biopotraviny* [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/biopotraviny/>

Ministerstvo zemědělství: Kvantitativní výzkum – povědomí a nákupní chování v oblasti biopotravin, Praha. 2010

Ministerstvo zemědělství: Statistická šetření – Zpráva o trhu s biopotravinami 2014[online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/statistika/ekologicke-zemedelstvi/zprava-o-trhu-s-biopotravinami-2014.html>

ROHLIK: Bio ovoce [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<https://www.rohlik.cz/c300102039-bio-ovoce>

ROHLIK: Bio zelenina [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<https://www.rohlik.cz/c300102040-bio-zelenina?desc=0>

VERONICA: Brněnský biojarmark[online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.veronica.cz/?id=3&i=1399>

VINAŘSTVÍ VOLAŘÍK: O nás [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.vinarstvivolarik.cz/cs/o-vinarstvi>

VINAŘSTVÍ ŠPALEK: Vinařství [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.saler.cz>

VÍNO MARCINČÁK: O nás [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://marcincak.cz/o-nas/>

VINSELEKT MICHLOVSKÝ: O společnosti[online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.michlovsky.com/milos-michlovsky/>

ZDRAVÍ S CHUTÍ: O nás [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
<http://www.zdravischuti.cz>

ZDRAVÝ ŽIVOT: Bio zelenina [online]. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z:
https://www.zzbrno.cz/zzb_biozelenina.htm

9 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 *Grafický znak pro označení bioproduktů a biopotravin v České republice*

Obr. 2 *Grafický znak Evropské unie pro ekologickou produkci*

Obr. 3 *Co si vybavíte pod pojmem biopotraviny?*

Obr. 4 *Podle čeho poznáte biopotraviny?*

Obr. 5 *Myslíte si, že je v Brně – městě dostačující dostupnost „čerstvých surovin“ (bio ovoce a bio zeleniny)?*

Obr. 6 *Jak často kupujete bio ovoce a bio zeleninu?*

Obr. 7 *Kde nejčastěji nakupujete bio ovoce a bio zeleninu?*

Obr. 8 *V jakých supermarketech v lokalitě Brno-město kupujete bio ovoce a bio zeleninu?*

Obr. 9 *Víte, co znamená tzv. bedýnkový systém?*

Obr. 10 *Jaké bio ovoce a bio zeleninu kupujete nejčastěji?*

Obr. 11 *Jakou částku jste ochotni utratit měsíčně za nákup bio ovoce a bio zeleniny?*

10 SEZNAM TABULEK

Tab. 1 *Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2008-2014*

Tab. 2 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v prodejně Zdraví život*

Tab. 3 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v prodejně Zdraví s chutí*

Tab. 4 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v prodejně Brána ke zdraví*

Tab. 5 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v obchodním řetězci Globus*

Tab. 6 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v obchodním řetězci Lidl*

Tab. 7 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v obchodním řetězci Billa*

Tab. 8 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v obchodním řetězci Albert*

Tab. 9 *Přehled druhů a cen bio ovoce a bio zeleniny v internetovém obchodě Rohlik.cz*

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I Výrobci biopotravin a detail jejich činnosti – Jihomoravský kraj

Příloha II Obchodníci a distributoři biopotravin a detail jejich činnosti – Jihomoravský kraj

Příloha III Dovozci ze 3. zemí a detail jejich činnosti– Jihomoravský kraj

Příloha IV Vývozci do 3. zemí a detail jejich činnosti– Jihomoravský kraj

Příloha V Výrobci nebo dodavatelé ekologických krmiv a detail jejich činnosti – Jihomoravský kraj

Příloha VI Výrobci nebo dodavatelé ekologického rozmnožovacího materiálu a detail jejich činnosti – Jihomoravský kraj

Příloha VII Ostatní a detail jejich činnosti – Jihomoravský kraj

Příloha VIII Dotazník – VZOR

Příloha I Výrobci biopotravin a detail jejich činnosti – Jihomoravský kraj

Obchodní jméno / Příjmení, jméno	Detail činnosti
ABRLE JOSEF	01.25.35 Vlašské ořechy 10.84.23 Skořice (canella), zpracovaná; ostatní zpracované koření 11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt 11.03 Jablečné víno a jiná ovocná vína, vč. subdodavatelských prací
AGRIFIT, spol. s.r.o.	10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací
Amaranth life s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena 10.61 Mlýnské výrobky, vč. subdodavatelských prací
AZ - fruit, s.r.o.	10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací
BARABÁŠ JIŘÍ, Ing.	10.39.22 Marmelády, džemy, želé, ovocné pomazánky, ovocné a ořechové protlaky a pasty 10.89.19 Různé potravinářské výrobky j. n. 11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
BARTOŠ RADEK	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací
BIBI LIFE s.r.o.	10.51 Mléčné výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.51.11 Upravené tekuté mléko
BINDER PAVEL, Bc.	11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
BIREŠ VLASTIMIL	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena
BISENC s.r.o.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Bohemia Canopus, spol. s r.o.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací 11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
Bylinné kapky, s.r.o.	10.89.19 Různé potravinářské výrobky j. n.
Bzenia a.s.	11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
CARUN PHARMACY s.r.o.	10.32.19 Ostatní ovocné a zeleninové šťávy
DRMOLA JAROSLAV	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací 11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt

DRMOLOVÁ ZDENĚKA	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Ekofarma Štěrbá s.r.o.	01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže 01.13.8 Houby a lanýže 01.2 Trvalé plodiny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelských prací
Fair Trade Centrum s.r.o.	01.27 Rostliny pěstované pro výrobu nápojů
FÉNIX TOMÁŠ IGNÁC, Bc.	10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelských prací 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
FILA JIŘÍ	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací 11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
FRIGONOVA s.r.o.	10.20.1 Ryby, čerstvé, chlazené nebo zmrazené
FRUJO, a. s.	10.39.25 Ostatní zpracované nebo konzervované ovoce 10.83.14 Výtažky, tresti, koncentráty a přípravky z čaje nebo maté
FRUTA Podivín,a.s.	10.39.22 Marmelády, džemy, želé, ovocné pomazánky, ovocné a ořechové protlaky a pasty 10.85.1 Hotové pokrmy 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelských prací
Fusion for life s.r.o.	10.39.2 Zpracované a konzervované ovoce a ořechy 10.39.23 Ořechy, podzemnice olejná a jiná semena, pražené, solené nebo jinak upravené 10.39.25 Ostatní zpracované nebo konzervované ovoce 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.84 Koření a aromatické výtažky, vč. subdodavatelských prací 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelských prací 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelských prací 46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky
Gotberg, a.s.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací

Happy Food s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena 01.27 Rostliny pěstované pro výrobu nápojů 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.61 Mlýnské výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.73 Makarony, nudle, kuskus a podobné moučné výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelských prací
HOLÁNEK JIŘÍ	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Hornácká farma s.r.o.	10.11.1 Hovězí, vepřové, skopové, kozí a koňské maso (vč. masa jiných koňovitých), čerstvé nebo chlazené 10.32.1 Ovocné a zeleninové šťávy 10.39.1 Zpracovaná a konzervovaná zelenina, kromě brambor 10.39.2 Zpracované a konzervované ovoce a ořechy 10.39.22 Marmelády, džemy, želé, ovocné pomazánky, ovocné a ořechové protlaky a pasty
Hortim-International, spol. s r.o.	01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže 01.2 Trvalé plodiny
CHÂTEAU VALTICE – Vinné sklepy Valtice, a.s.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
CHRÁSTEK VLASTIMIL	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
ILIAS GEORGIOS	11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
IREL, spol. s r.o.	10.41.41 Pokrutiny a jiné pevné zbytky rostlinných tuků nebo olejů 10.41.59 Ostatní oleje a jejich frakce, rafinované, ale chemicky neupravené; pevné rostlinné tuky a jiné rostlinné oleje (kromě kukuřičného oleje) a jejich frakce, rafinované, ale chemicky neupravené, j. n. 10.61.22 Ostatní obilné mouky 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelských prací
Jaroslav Springer, s.r.o.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
KADUBCOVÁ LENKA, Ing.	10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelských prací 11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací

	11.03 Jablečné víno a jiná ovocná vína, vč. subdodavatelství prací
KADUBEC MARTIN, Ing.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelství prací
Karlova pekárna s.r.o.	10.71 Pekařské a cukrářské výrobky, kromě trvanlivých, vč. subdodavatelství prací
KORENEK ZOLTÁN, Ing.	10.51 Mléčné výrobky, vč. subdodavatelství prací
KOSMÁK PETR	10.11.13 Skopové maso, čerstvé nebo chlazené
KOSTELANSKÝ LUDĚK	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelství prací
KROPÁČKOVÁ RENATA	10.11 Zpracované a konzervované maso (kromě drůbežího), vč. subdodavatelství prací
MÁDL JAKUB	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelství prací
MÁDL STANISLAV	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelství prací
MARCINČÁK PETR, Ing. BA	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelství prací 11.02.1 Víno z čerstvých hroznů; hroznový mošt
MEDINOX, s.r.o.	10.89.19 Různé potravinářské výrobky j. n. 82.92 Balicí služby
MICHLOVSKÁ BLANKA	11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
Monkey Brothers s.r.o.	10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelství prací 46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky
Moravskoslezské cukrovary, a.s.	10.81.1 Surový nebo rafinovaný třtinový nebo řepný cukr; melasy
NATURA HUSTOPEČE s.r.o.	46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky 82.92 Balicí služby
NATURAL PACK group s. r. o.	10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.41.42 Mouka a šrot z olejnatých semen a olejnatých plodů, kromě hořčičné mouky a šrotu 10.41.58 Kokosový olej a jeho frakce, rafinovaný, ale chemicky neupravený 10.73.12 Kuskus 10.81 Cukr, vč. subdodavatelství prací 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelství prací
Nonnetit s.r.o.	01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 10.39.13 Sušená zelenina

	10.39.25 Ostatní zpracované nebo konzervované ovoce
NOVOTNÝ JIŘÍ	10.51 Mléčné výrobky, vč. subdodavatelských prací
OMASTA STANISLAV	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Organické Pole s.r.o.	46.11 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení se základními zemědělskými produkty, živými zvířaty, textilními surovinami a polotovary 46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky 82.92 Balicí služby
OSIČKA JAN, Ing.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Pekárny Blansko a.s.	10.72.19 Ostatní suché nebo trvanlivé pekařské výrobky 10.73.11 Makarony, nudle a podobné moučné výrobky
PEŘINA VLASTIMIL	11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
PEŘINOVÁ ŠÁRKA, Ing.	11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
PESAUOVÁ SIMONA	11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
PROCHÁZKA PETR	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
RACIO, s.r.o.	10.72.1 Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky
RÉVA RAKVICE s.r.o.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací 11.02.1 Víno z čerstvých hroznů; hroznový mošt
SOLARFIT s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací
SONBERK, a.s.	10.39.22 Marmelády, džemy, želé, ovocné pomazánky, ovocné a ořechové protlaky a pasty

Sonnentor s.r.o.	<p>01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena</p> <p>01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže</p> <p>01.13.80 Houby a lanýže</p> <p>01.19.3 Semena řepy a pícnin; ostatní rostlinné suroviny</p> <p>01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny</p> <p>01.49.21 Přírodní med</p> <p>10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.39.22 Marmelády, džemy, želé, ovocné pomazánky, ovocné a ořechové protlaky a pasty</p> <p>10.39.23 Ořechy, podzemnice olejná a jiná semena, pražené, solené nebo jinak upravené</p> <p>10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.61 Mlýnské výrobky, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.61.33 Snídaňové cereálie a ostatní výrobky z obilných zrn</p> <p>10.62.13 Glukosa a glukosový sirup; fruktosa a fruktosový sirup; invertní cukr; cukry a cukerné sirupy j. n.</p> <p>10.72 Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky; vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.72.19 Ostatní suché nebo trvanlivé pekařské výrobky</p> <p>10.82.1 Kakaová hmota, též odtučněná, kakaové máslo, kakaový tuk a kakaový prášek</p> <p>10.82.2 Čokoláda a cukrovinky</p> <p>10.82.22 Čokoláda a ostatní potravinářské přípravky obsahující kakao (kromě slazeného kakaového prášku), jiné než ve velkém balení</p> <p>10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.84 Koření a aromatické výtažky, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.84.1 Ocet; hotové omáčky; směsi s obsahem koření; hořčičná mouka a moučka; připravená hořčice</p> <p>10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.89.11 Polévky, bujony a přípravky z bujonů</p> <p>11.07 Minerální vody a nealkoholické nápoje, vč. subdodavatelství prací</p>
SPIELBERG CZ, s.r.o.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelství prací

Stapleton-Springer s.r.o.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
STÁVEK RICHARD, Ing.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Sun Snack s.r.o.	10.72 Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky; vč. subdodavatelských prací
SVOBODA-výroba domácích knedlíků, s.r.o.	10.85.1 Hotové pokrmy
ŠIMÁK JIŘÍ	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Šlechtitelská stanice vinařská Velké Pavlovice, a.s.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací 11.07 Minerální vody a nealkoholické nápoje, vč. subdodavatelských prací
ŠMERÁK JIŘÍ	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
ŠPETÍKOVÁ VĚRA	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
ŠTĚRBA MAREK, Ing.	01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže 01.13.80 Houby a lanýže 01.2 Trvalé plodiny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelských prací
Templářské sklepy Čejkovice, vinařské družstvo	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
TETUR ALEŠ	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
VÁLKA KAREL, Ing.	10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
VARMUŽOVÁ KATEŘINA, Bc.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
VAŘÁK MIROSLAV	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
VAVŘÍKOVÁ EVA	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Včelpo, spol. s r.o.	01.49.21 Přírodní med
VERITAS spol. s r.o.	10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Veselá biofarma, z.s.	10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelských prací 10.39.13 Sušená zelenina 10.39.22 Marmelády, džemy, želé, ovocné pomazánky, ovocné a ořechové protlaky a pasty

	46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky
VEVERKA TOMÁŠ	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací 11.02.1 Víno z čerstvých hroznů; hroznový mošt
Vinařství Čech s.r.o.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Vinařství LAHOFER, a.s.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Vinařství NEPRAŠ & Co, s.r.o.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Vinařství rodiny Špalkovy s.r.o.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
VÍNO SÝKORA, s.r.o.	11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
VINSELEKT MICHLOVSKÝ a.s.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací 11.02.1 Víno z čerstvých hroznů; hroznový mošt 11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
VLK FRANTIŠEK	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací 11.02.12 Víno z čerstvých hroznů, kromě šumivého vína; hroznový mošt
VOLAŘÍK MIROSLAV, Ing.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
Wolfberry s.r.o.	10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelských prací 10.39.2 Zpracované a konzervované ovoce a ořechy 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.89.19 Různé potravinářské výrobky j. n. 46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky 82.92 Balicí služby
Zámecké vinařství Bzenec s.r.o.	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací
ŽŮREK STANISLAV	11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelských prací

Příloha II Obchodníci a distributoři biopotravin a detail jejich činnosti – Jihomoravský kraj

Obchodní jméno / Příjmení, jméno	Detail činnosti
AGRIFIT, spol. s.r.o.	10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací
AGRO ALI, spol. s r. o.	46.11 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení se základními zemědělskými produkty, živými zvířaty, textilními surovinami a polotovary
AGRO-EL, spol. s r.o.	10.41.2 Rostlinné oleje, surové
Amaranth life s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena 10.61 Mlýnské výrobky, vč. subdodavatelských prací
AMIDE PLUS s.r.o.	10.1 Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa, vč. souvisejících služeb a prací 10.2 Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši, vč. souvisejících služeb a prací 10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.5 Mléčné výrobky a zmrzlina, vč. subdodavatelských prací 10.6 Mlýnské a škrobárenské výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.7 Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelských prací 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelských prací
AZ - fruit, s.r.o.	10.32.1 Ovocné a zeleninové šťávy 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.39.1 Zpracovaná a konzervovaná zelenina, kromě brambor 10.39.13 Sušená zelenina 10.39.2 Zpracované a konzervované ovoce a ořechy 10.39.23 Ořechy, podzemnice olejná a jiná semena, pražené, solené nebo jinak upravené

AZV Marta a Václav Adámkovi s.r.o.	01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže
BIŘEŠ VLASTIMIL	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena
Božské příchute s.r.o.	01.2 Trvalé plodiny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdodavatelství prací 10.84 Koření a aromatické výtažky, vč. subdodavatelství prací 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelství prací
Bylinné kapky, s.r.o.	10.89.19 Různé potravinářské výrobky j. n.
CARUN PHARMACY s.r.o.	10.32.19 Ostatní ovocné a zeleninové šťávy
CokoBanka.cz s.r.o.	10.62 Škrobárenské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.82 Kakao, čokoláda a cukrovinky, vč. subdodavatelství prací
Day Spa Shop s.r.o.	10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelství prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.81 Cukr, vč. subdodavatelství prací 10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdodavatelství prací 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelství prací 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelství prací
DK MASS s.r.o.	10.41.29 Ostatní rostlinné oleje, surové 10.61 Mlýnské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.61.22 Ostatní obilné mouky

Ekofarma Štěrbá s.r.o.	01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže 01.13.8 Houby a lanýže 01.2 Trvalé plodiny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelství prací
Fair Trade Centrum s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena 01.2 Trvalé plodiny 01.25 Ostatní stromové a keřové ovoce a ořechy 01.27 Rostliny pěstované pro výrobu nápojů 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.81 Cukr, vč. subdodavatelství prací 10.82 Kakao, čokoláda a cukrovinky, vč. subdodavatelství prací 10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdodavatelství prací 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelství prací 11.02 Víno z vinných hroznů, vč. subdodavatelství prací 11.03 Jablečné víno a jiná ovocná vína, vč. subdodavatelství prací
ForActiv.cz s.r.o.	10.1 Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa, vč. souvisejících služeb a prací 10.2 Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši, vč. souvisejících služeb a prací 10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.5 Mléčné výrobky a zmrzlina, vč. subdodavatelství prací 10.6 Mlýnské a škrobárenské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.7 Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč.

	<p>subdodavatelství prací</p> <p>11.0 Nápoje, vč. subdodavatelství prací</p>
FRAPO CZ, s.r.o.	<p>01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže</p> <p>01.2 Trvalé plodiny</p> <p>10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací</p> <p>10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelství prací</p>
freedom agri s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena
Gotberg, a.s.	11.0 Nápoje, vč. subdodavatelství prací
HAKA AGRO s.r.o.	10.91 Průmyslová krmiva pro hospodářská zvířata, vč. subdodavatelství prací
Happy Food s.r.o.	<p>01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena</p> <p>10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací</p> <p>10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.5 Mléčné výrobky a zmrzlina, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.51 Mléčné výrobky, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.7 Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.72 Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky; vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.82 Kakao, čokoláda a cukrovinky, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdodavatelství prací</p> <p>10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelství prací</p>

Hortim-International, spol. s r.o.	01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže 01.13.80 Houby a lanýže 01.2 Trvalé plodiny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny
Chocotherapia s.r.o.	10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.82 Kakao, čokoláda a cukrovinky, vč. subdodavatelských prací
IREKS ENZYMA s.r.o.	10.61 Mlýnské výrobky, vč. subdodavatelských prací
IREL, spol. s r.o.	10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.41.41 Pokrutiny a jiné pevné zbytky rostlinných tuků nebo olejů 10.41.59 Ostatní oleje a jejich frakce, rafinované, ale chemicky neupravené; pevné rostlinné tuky a jiné rostlinné oleje (kromě kukuřičného oleje) a jejich frakce, rafinované, ale chemicky neupravené, j. n. 10.6 Mlýnské a škrobárenské výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.61.22 Ostatní obilné mouky 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelských prací
Karlova pekárna s.r.o.	10.7 Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.71 Pekařské a cukrářské výrobky, kromě trvanlivých, vč. subdodavatelských prací
KLÍČ JIŘÍ, Ing.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena
KROPÁČKOVÁ RENATA	10.11 Zpracované a konzervované maso (kromě drůbežího), vč. subdodavatelských prací
LUNEX Trade s.r.o.	10.39.1 Zpracovaná a konzervovaná zelenina, kromě brambor 10.39.2 Zpracované a konzervované ovoce a ořechy
NATURAL PACK group s. r. o.	10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.81 Cukr, vč. subdodavatelských prací
NIKAL s.r.o.	10.84 Koření a aromatické výtažky, vč. subdodavatelských prací

OVINEX a.s.	10.39.2 Zpracované a konzervované ovoce a ořechy 10.39.21 Ovoce a ořechy, též vařené, zmrazené
SOLARFIT s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena 10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací
Sun Snack s.r.o.	10.7 Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.72 Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky; vč. subdodavatelství prací
ŠTĚRBA MAREK, Ing.	01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže 01.13.80 Houby a lanýže 01.2 Trvalé plodiny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelství prací
T - Renard, spol. s.r.o.	01.24 Jádrové a peckové ovoce
Tatranská mlékárna - Bohemia spol. s.r.o.	10.5 Mléčné výrobky a zmrzlina, vč. subdodavatelství prací 10.51 Mléčné výrobky, vč. subdodavatelství prací
Templářské sklepy Čejkovice, vinařské družstvo	11.0 Nápoje, vč. subdodavatelství prací
Tollfin s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena
TRADE agricoles s.r.o.	10.39.23 Ořechy, podzemnice olejná a jiná semena, pražené, solené nebo jinak upravené
TXM s.r.o.	10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.6 Mlýnské a škrobárenské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.7 Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.9 Průmyslová krmiva, vč.

	subdodavatelství prací 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelství prací
VegeBee s.r.o.	46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky

Příloha III Dovozci ze 3. zemí a detail jejich činnosti– Jihomoravský kraj

Obchodní jméno / Příjmení, jméno	Detail činnosti
AMIDE PLUS s.r.o.	10.1 Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa, vč. souvisejících služeb a prací 10.2 Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši, vč. souvisejících služeb a prací 10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.5 Mléčné výrobky a zmrzlina, vč. subdodavatelství prací 10.6 Mlýnské a škrobárenské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.7 Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelství prací 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelství prací
BIREŠ VLASTIMIL	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena
Božské příchute s.r.o.	01.2 Trvalé plodiny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdodavatelství prací 10.84 Koření a aromatické výtažky, vč. subdodavatelství prací

	<p>prací</p> <p>10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelských prací</p>
Day Spa Shop s.r.o.	<p>10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací</p> <p>10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.81 Cukr, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelských prací</p> <p>11.0 Nápoje, vč. subdodavatelských prací</p>
DK MASS s.r.o.	<p>10.41.29 Ostatní rostlinné oleje, surové</p> <p>10.61 Mlýnské výrobky, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.61.22 Ostatní obilné mouky</p>
FRUJO, a. s.	<p>46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky</p>
Happy Food s.r.o.	<p>01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena</p> <p>10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací</p> <p>10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.5 Mléčné výrobky a zmrzlina, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.51 Mléčné výrobky, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.7 Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.72 Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky; vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.82 Kakao, čokoláda a cukrovinky, vč. subdodavatelských prací</p> <p>10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdodavatelských prací</p>

	10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelských prací
Hortim-International, spol. s r.o.	01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže 01.13.80 Houby a lanýže 01.2 Trvalé plodiny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny
Chaudry&Goraya s.r.o.	10.83.1 Káva a čaj, zpracované
NATURAL PACK group s. r. o.	10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.81 Cukr, vč. subdodavatelských prací
Nonnetit s.r.o.	01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 10.39.13 Sušená zelenina 10.39.25 Ostatní zpracované nebo konzervované ovoce
Organické Pole s.r.o.	46.11 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení se základními zemědělskými produkty, živými zvířaty, textilními surovinami a polotovary 46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky 82.92 Balicí služby
SOLARFIT s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena 10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací

Sonnentor s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena 01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže 01.13.80 Houby a lanýže 01.19.3 Semena řepy a píce; ostatní rostlinné suroviny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 01.49.21 Přírodní med 10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelství prací 10.39.22 Marmelády, džemy, želé, ovocné pomazánky, ovocné a ořechové protlaky a pasty 10.39.23 Ořechy, podzemnice olejná a jiná semena, pražené, solené nebo jinak upravené 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.61 Mlýnské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.61.33 Snídaňové cereálie a ostatní výrobky z obilných zrn 10.62.13 Glukosa a glukosový sirup; fruktosa a fruktosový sirup; invertní cukr; cukry a cukerné sirupy j. n. 10.72 Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky; vč. subdodavatelství prací 10.72.19 Ostatní suché nebo trvanlivé pekařské výrobky 10.82.1 Kakaová hmota, těž odtučněná, kakaové máslo, kakaový tuk a kakaový prášek 10.82.2 Čokoláda a cukrovinky 10.82.22 Čokoláda a ostatní potravinářské přípravky obsahující kakao (kromě slazeného kakaového prášku), jiné než ve velkém balení 10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdodavatelství prací 10.84 Koření a aromatické výtažky, vč. subdodavatelství prací 10.84.1 Ocet; hotové omáčky; směsi s obsahem koření; hořčičná mouka a moučka; připravená hořčice 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelství prací 10.89.11 Polévky, bujony a přípravky z bujonů 11.07 Minerální vody a nealkoholické nápoje, vč. subdodavatelství prací
Tollfin s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena
TRADE agricoles s.r.o.	46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky
TXM s.r.o.	10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelství prací 10.6 Mlýnské a škrobárenské výrobky, vč. subdodavatelství prací 10.7 Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky, vč. subdodavatelství prací

	10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdavatelských prací 10.9 Průmyslová krmiva, vč. subdavatelských prací 11.0 Nápoje, vč. subdavatelských prací
Vitalvibe s.r.o.	10.89.19 Různé potravinářské výrobky j. n. 46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky
Wolfberry s.r.o.	10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdavatelských prací 10.39.2 Zpracované a konzervované ovoce a ořechy 10.41 Oleje a tuky, vč. subdavatelských prací 10.89.19 Různé potravinářské výrobky j. n. 46.17 Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení s potravinami, nápoji, tabákem a tabákovými výrobky 82.92 Balicí služby

Příloha IV Vývozci do 3. zemí a detail jejich činnosti– Jihomoravský kraj

Obchodní jméno / Příjmení, jméno	Detail činnosti
BIŘEŠ VLASTIMIL	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena
Božské příchute s.r.o.	01.2 Trvalé plodiny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny 10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdavatelských prací 10.41 Oleje a tuky, vč. subdavatelských prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdavatelských prací 10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdavatelských prací 10.84 Koření a aromatické výtažky, vč. subdavatelských prací 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdavatelských prací

Day Spa Shop s.r.o.	10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.32 Ovocné a zeleninové šťávy, vč. subdodavatelských prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.81 Cukr, vč. subdodavatelských prací 10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdodavatelských prací 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdodavatelských prací 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelských prací
DK MASS s.r.o.	10.41.29 Ostatní rostlinné oleje, surové 10.61 Mlýnské výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.61.22 Ostatní obilné mouky
Hortim-International, spol. s r.o.	01.13 Zelenina (vč. melounů), kořeny a hlízy, semena, houby a lanýže 01.13.80 Houby a lanýže 01.2 Trvalé plodiny 01.28 Koření a aromatické, léčivé a farmaceutické rostliny
SOLARFIT s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena 10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.41 Oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací
Templářské sklepy Čejkovice, vinařské družstvo	11.0 Nápoje, vč. subdodavatelských prací
Tollfin s.r.o.	01.11 Obiloviny (kromě rýže), luštěniny a olejnatá semena
TXM s.r.o.	10.3 Zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací 10.4 Rostlinné a živočišné oleje a tuky, vč. subdodavatelských prací 10.6 Mlýnské a škrobářské výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.7 Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.8 Ostatní potravinářské výrobky, vč. subdodavatelských prací 10.9 Průmyslová krmiva, vč. subdodavatelských prací 11.0 Nápoje, vč. subdodavatelských prací

Příloha V Výrobci nebo dodavatelé ekologických krmiv– Jihomoravský kraj

Obchodní jméno / Příjmení, jméno	IČ	Datum registrace	Kontrolní organizace	Činnost	Datum zahájení činnosti
ALT PRERAU CZ s.r.o.	01794141	1.7.2013	KEZ	KRM	1.7.2013
BIOFERM CZ, spol. s r.o.	60737409	30.7.2010	ABCERT	KRM	30.7.2010
HAKA AGRO s.r.o.	29299365	13.10.2015	Biokont	KRM	13.10.2015
IREL, spol. s r.o.	49974874	2.3.2012	Biokont	KRM	19.3.2012
MIKROP ČEBÍN a.s.	46991743	3.6.2008	KEZ	KRM	3.6.2008
Moravskoslezské cukrovary, a.s.	46900764	20.8.2008	KEZ	KRM	20.8.2008
SOLARFIT s.r.o.	28352742	11.12.2013	Biokont	KRM	11.12.2013
SUSÁRNA POHOŘELICE, s.r.o.	48908002	25.5.2007	Biokont	KRM	25.5.2007

Příloha VI Výrobci nebo dodavatelé ekologického rozmnožovacího materiálu–

Jihomoravský kraj

Obchodní jméno / Příjmení, jméno	IČ	Datum registrace	Kontrolní organizace	Činnost	Datum zahájení činnosti
AGRO ALI, spol. s r. o.	15529797	4.8.2006	ABCERT	ROZ	8.7.2015
AGROGEN, spol. s r.o.	49972995	25.10.2007	KEZ	ROZ	25.10.2007
BIOCONT LABORATORY, spol. s r.o.	44016271	2.10.2015	KEZ	ROZ	2.10.2015
OSEVA, a.s.	47912430	25.8.2007	Biokont	ROZ	25.8.2007
RE-SEED, s.r.o.	05079691	1.2.2017	KEZ	ROZ	1.2.2017
SAATEN - UNION CZ s.r.o.	25547208	24.2.2010	KEZ	ROZ	19.11.2015
Výzkumný ústav pícninářský, spol. s r.o.	48532452	26.6.2009	ABCERT	ROZ	26.6.2009

Příloha VII Ostatní– Jihomoravský kraj

Obchodní jméno / Příjmení, jméno	IČ	Datum registrace	Kontrolní organizace	Činnost	Datum zahájení činnosti
VERMI marketing s.r.o.	03102009	23.2.2016	Biokont	OST	23.2.2016

Příloha XI. Dotazník-VZOR

Dobrý den,

jsem studentka Mendelovy univerzity v Brně a obracím se na Vás s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník je zaměřen na zjištění povědomí a dostupnosti čerstvého sortimentu biopotravin (bio ovoce a bio zeleniny). Získané údaje budou zpracovány do experimentální části mé diplomové práce. Dotazník je anonymní, avšak pro adekvátní vyhodnocení byly zařazeny také identifikační otázky o Vaší osobě, proto budu ráda, pokud je také vyplníte.

Děkuji Vám za poskytnuté údaje, Kateřina Borovanová

Identifikační otázky:

- 1) Pohlaví
 - muž
 - žena

- 2) Věková kategorie?
 - do 20 let
 - 21–25 let
 - 26–30 let
 - 31–40 let
 - 41–50 let
 - 51 let a více

- 3) Jaké máte nejvyšší ukončené vzdělání?
 - základní
 - SŠ bez maturity
 - SŠ s maturitou
 - vysokoškolské

- 4) V jaké lokalitě žijete?
 - Brno – město
 - Brno – venkov
 - Jinde:

Konkrétní otázky:

- 5) Co si vybavíte pod pojmem biopotraviny?
- výrobky pocházející ze surovin z ekologického zemědělství
 - zdravější potraviny
 - drahé potraviny
 - kvalitnější a chutnější potraviny
 - jiné
- 6) Podle čeho poznáte biopotraviny?
- podle speciálního označení na obalu
 - jiná možnost:
 - nevím
- 7) Myslíte si, že je v Brně-městě dostačující dostupnost „čerstvých surovin“ (bio ovoce a bio zeleniny)?
- dostačující
 - nedostačující
- 8) Jak často kupujete bio ovoce a bio zeleninu?
- několikrát týdně
 - 1x týdně
 - několikrát měsíčně
 - 1x měsíčně
 - příležitostně
 - nikdy
- 9) Kde nejčastěji nakupujete bio ovoce a bio zeleninu?
- supermarkety
 - prodejny zdravé výživy
 - bio bedýnky
 - jiné:
- 10) V jakých supermarketech v lokalitě Brno – město kupujete bio ovoce a bio zeleninu? (Na tuto otázku prosím odpovězte, pokud jste v předchozí otázce č. 9 vybrali možnost SUPERMARKETY, jinak pokračujte na otázku č. 11.)
- Globus
 - Lidl
 - Albert
 - Billa
 - Jiné:
- 11) Víte, co znamená tzv. bedýnkový systém?
- ano
 - ne

12) Jaké bio ovoce a bio zeleninu kupujete nejčastěji?

- bio jablka
- bio mrkev
- bio banány
- bio citrony
- bio rajčata
- bio okurky
- bio cibule
- jiné:
- žádné

13) Jakou částku jste ochotni utratit měsíčně za nákup bio ovoce a bio zeleniny?

- do 500 Kč
- 501- 1 000 Kč
- 1 001–2 000 Kč
- více než 2 000 Kč